

**Національна академія державного управління
при Президентові України
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління**

**Дніпропетровська обласна державна адміністрація
Управління молоді і спорту**

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА ТА МОЛОДІЖНА РОБОТА

*Матеріали III міжрегіональної науково-практичної конференції
14 грудня 2018 р. м. Дніпро*

Дніпро
2019

УДК 35:329.78

М 75

Схвалено до друку рішенням Вченої ради Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України від 30 січня 2019 р., протокол № 01/221.

Редакційна колегія:

Є. І. Бородін (голов. ред.), д-р іст. наук, проф., *В. М. Яцук*, заступник начальника управління - начальник відділу у справах молоді управління молоді і спорту Дніпропетровської облдержадміністрації, *Т. М. Тарасенко*, канд. держ. упр., доц., *С. В. Корнієвський*, канд. держ. упр., *О. В. Каїнова*, магістр держ. служби

М 75 **Молодіжна політика та молодіжна робота** : матеріали III міжрегіональної наук.-практ. конф., 14 грудня 2018 р., м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. – 57 с.

Збірник матеріалів науково-практичної конференції присвячено розгляду актуальних питань молодіжної політики та молодіжної роботи в Україні. Розглядаються підходи до розвитку державної молодіжної політики, молодіжної роботи, підходи до залучення громадського сектору до молодіжної роботи.

Розрахований на фахівців установ роботи з молоддю, державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів, представників молодіжного руху.

Тексти подаються в авторській редакції. Відповідальність за подані матеріали несуть автори.

© ДРІДУ НАДУ, 2019

Євгеній БОРОДІН

перший заступник директора ДРІДУ НАДУ,

професор кафедри державного управління

та місцевого самоврядування

д.і.н., професор

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: ДОСВІД, СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Визначення стратегічних напрямів розвитку суспільства аксіоматично визначається завданням публічної влади, яке в кінцевому результаті може бути розв'язано або не розв'язано. Не є виключенням й молодіжна сфера, розвиток якої пов'язують з наявністю обґрунтованої стратегії державної молодіжної політики.

Питання стратегії розвитку державної молодіжної політики в Україні можна розглядати щонайменше з двох позицій. Перша передбачає аналіз усього комплексу державних рішень з питань молодіжної політики, а друга – аналіз одного документу або низки наявних документів з відповідною назвою. Все це стосується й українських реалій, які демонструють як досвід втілення стратегічних підходів без наявності документу з назвою «Стратегія розвитку державної молодіжної політики», так й практику реалізації державної політики щодо молоді за умов існування загальної та цільової (або секторальної) стратегій молодіжної політики одночасно. То ж, на наш погляд, аналіз стратегії державної молодіжної політики в Україні необхідно починати не з 2013 р., коли з'явився однойменний документ, а з більш раннього періоду.

Державна молодіжна політика в незалежній Україні бере свій початок з ухвалення Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (1992 р.) та Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (1993 р.). Поява зазначених документів вже була проявом визначення нової стратегії розвитку державної молодіжної політики в Україні, оскільки було запропоновано певний алгоритм подальших дій, в якому на перше місце було поставлено ухвалення концептуальної Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», а вже потім – низки молодіжних законів прямої дії. Це вже можна вважати проявом стратегічного підходу до розбудови молодіжної політики суверенної держави, спрямованої на розв'язання проблем юнаків та дівчат.

Аналізуючи Декларацію «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» з позицій стратегічного бачення розвитку державної молодіжної політики в Україні, необхідно в першу чергу звернутися до її четвертого розділу «Механізми формування та реалізації

державної молодіжної політики в Україні», який визначив основних суб'єктів та інструменти української молодіжної політики. У документі йдеться про прийняття нормативно-правових актів молодіжного спрямування, щорічні парламентські слухання у Верховній Раді України про становище молоді, доповідь про становище молоді в Україні, створення молодіжних підрозділів в органах влади, ухвалення та виконання державних цільових програм з питань молодіжної політики, бюджетне фінансування та ресурсне забезпечення державної молодіжної політики, утворення спеціальних фондів [2]. Можна стверджувати, що таким чином було визначено стратегічний напрям на формування молодіжного сектору в Україні, який мав отримати інституційне та ресурсне забезпечення.

У 1990-х – на початку 2000-х рр. за накресленим у Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» переліком владою було зроблено результативні кроки щодо проведення парламентських слухань про становище молоді, підготовки та публікації доповідей про становище молоді, створення молодіжних підрозділів в місцевих державних адміністраціях та органах місцевого самоврядування, запровадження в бюджетну класифікацію коду для фінансування молодіжних програм, заснування державного молодіжного фонду, створення законодавчої бази для діяльності центрів соціальних служб для молоді та розвиток їх мережі тощо. Але з часом після реалізації на практиці основних задумів стратегічне значення зазначеного документу суттєво зменшилося.

У 1990 – на початку 2000-х рр. загальна стратегія формування нормативно-правової бази державної молодіжної політики була визначена через визначення ключових питань, які потребували свого законодавчого врегулювання. Як зазначено вище, першим став Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». Вже в ньому знайшли своє висвітлення питання, яким у наступному було присвячено окремі закони – діяльність молодіжних організацій та функціонування центрів соціальних служб для молоді. Спільна діяльність уряду та парламенту сприяли тому, що відповідні документи були ухвалені у вигляді законів «Про молодіжні та дитячі громадські організації» та «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю».

У 1998 р. в Україні уряд ухвалив молодіжну програму, а потім повернувся до такої практики в 2009 та 2016 рр. У 2003 р. парламент ухвалив «Загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004 – 2008 роки», яка визначила основні пріоритети державної молодіжної політики, назвавши їх напрямками виконання цієї програми. Після внесення змін до цього закону цей перелік виглядав наступним чином:

- створення умов для доступності якісної освіти, сприяння творчому та інтелектуальному розвитку молоді;
- забезпечення зайнятості та розвиток підприємницької діяльності молоді;

- формування здорового способу життя молоді;
- підготовка молоді до сімейного життя та підтримка молодих сімей;
- сприяння вихованню патріотизму, розвитку духовності, моральності дітей та молоді, організації їх змістовного дозвілля;
- формування у молоді поваги до закону та запобігання негативним явищам у молодіжному середовищі;
- розвиток громадянської активності молоді, забезпечення постійної співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування з молодіжними та дитячими громадськими організаціями;
- залучення молоді до роботи в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування;
- інтеграція молоді до світової та європейської молодіжної спільноти;
- формування інформаційного простору для реалізації державної молодіжної політики;
- забезпечення реалізації прав молоді з особливими потребами;
- удосконалення нормативно-правової бази, державної регуляторної політики у молодіжній сфері.

Незважаючи на те, що основні напрями виконання «Загальнодержавної програми підтримки молоді на 2004 – 2008 роки» визначали тільки перелік передбачених механізмів, інструментів, заходів та ін. та були позбавлені конкретики тощо, зазначений документ був доволі розгорнутим планом дій щодо розвитку державної молодіжної політики в Україні.

У 2013 р. влада України вийшла на затвердження «Стратегії державної молодіжної політики на період до 2020 року». Це було зроблено шляхом ухвалення Указу Президента України. Основні розділи документа висвітлювали загальні положення, основні принципи, мету та завдання, пріоритети реалізації державної молодіжної політики, етапи, шляхи та результати реалізації Стратегії та оцінка її ефективності.

Перелік пріоритетів було сформульовано у кількості шести пунктів наступним чином:

- забезпечення доступної освіти шляхом;
- формування здорового способу життя молоді;
- забезпечення зайнятості молоді на ринку праці;
- забезпечення молоді житлом;
- активізація участі молоді у суспільно-політичному житті;
- сприяння інтеграції української молоді в європейське молодіжне співтовариство [3].

Кожен пріоритет було розкрито шляхом надання переліку декількох напрямів діяльності у зазначеному напрямку.

Результати реалізації «Стратегії державної молодіжної політики на період до 2020 року» було викладено у формі загальних оцінок на зразок «створення умов», «поліпшення житлових умов», «активізація участі молоді» тощо. Певна конкретика проглядалася лише в декількох пунктах при розгляді етапів реалізації документа у вигляді наступних положень:

- внести зміни до Законів України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про молодіжні та дитячі громадські організації»;
- розробити та затвердити план заходів з підтримки молоді на 2016 – 2020 роки;
- зменшити вікові межі молоді до 28 років;
- збільшити обсяги фінансування молодіжних програм за бюджетні кошти;
- передати функції з реалізації державної молодіжної політики органам місцевого самоврядування та громадським організаціям [3].

Проте наявні формулювання не давали відповіді на сутність багатьох дій влади. Виникла низка питань: «Які зміни будуть вноситися до законів?», «Які функції буде передано громадським організаціям?», «Що таке план заходів з підтримки молоді на 2016 – 2020 роки?» і «Як він буде співвідноситися з Державною цільовою соціальною програмою «Молодь України»?».

На момент ухвалення стратегії Україна вже отримала рекомендації експертів Ради Європи щодо розвитку молодіжної політики, які ставили на порядок денний питання оновлення термінології українського законодавства. В першу чергу йдеться про молодіжну роботу, молодіжних працівників, неформальну освіту. З усього переліченого в документі згадувалася тільки неформальна освіта, але відірваному від молодіжної роботи контексті. Йшлося лише про «запровадження системи підтвердження результатів неформального навчання молоді» [3], що укладалося в наявні тоді положення законодавства про неформальну освіту на виробництві для здобуття робітничих професій.

Документи так і не отримав на свою підтримку про анонсованого в ній «плану заходів з підтримки молоді на 2016 – 2020 роки». Вона навіть не стала приводом для коригування Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009 – 2015 роки.

Після 2014 р. «Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року» залишилася паперовим документом, який існував поза межами стратегічного планування діяльності публічної влади у молодіжній сфері. До документу не було внесено жодної зміни за умов, що було розроблено та зареєстровано у Верховній Раді України проект Закону України «Про молодь».

Органи влади спільно з інституціями ООН в Україні та громадського сектору просували програми та заходи стратегічного спрямування щодо навчання молодіжних працівників,

розвитку мережі молодіжних центрів, підтримки молодіжних координаційно-дорадчих органів, а в державній молодіжній стратегії про це навіть не згадувалося. Вийшло так, що стратегічний документ та стратегічні пріоритети діяльності влади та громадськості на зміцнення молодіжного сектора не були пов'язані між собою.

У Державній цільовій соціальній програмі «Молодь України» на 2016 – 2020 роки, затвердженій Кабінетом Міністрів України 18 лютого 2016 р, перелік основних напрямів відрізнявся від пріоритетів Стратегії. Вони наводилися наступним чином:

- формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання;
- здоровий спосіб життя молоді;
- розвиток неформальної освіти;
- зайнятість молоді;
- житло для молоді;
- партнерська підтримка молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб [1].

Нові виклики, що постали перед Україною після анексії Автономної Республіки Крим Російською Федерацією та проведення Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, спричинили появу «Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки», затвердженої Указом Президента України від 13 жовтня 2015 р. Таким чином у сфері молодіжної політики нараховувалося вже 2 стратегічних документи, один з яких мав загальне, а інший – цільове спрямування. Така ситуація виглядає недоречною, оскільки запроваджує практику ухвалення стратегій під окремі пріоритети державної молодіжної політики за умов відсутності модернізації загальної стратегії. Якщо стратегічний документ президента з питань національно-патріотичного виховання молоді та дітей видано в межах державної молодіжної політики, то більш обґрунтованим було б висвітлити зазначене питання в рамках загальної молодіжної стратегії держави. Тим більше, що поява нової стратегії за умов існування Державної цільової соціальної програми «Молодь України», у якій визначався пріоритет з національно-патріотичного виховання, передбачала ухвалення ще однієї державної соціальної цільової програми з національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Додамо, що у випадку зі Стратегією національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки необхідне планування подальших операційних дій було здійснено урядом, який ухвалив «План дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 р. № 743-р) та навіть вносив зміни до нього.

Нинішній стан стратегічного забезпечення у сфері державної молодіжної політики в Україні можна визначити як такий, що не відповідає вимогам як стратегічного планування, так й розвитку молодіжної політики. Наявний документ під назвою «Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року» вже п'ять років не впливає жодним чином на процеси у молодіжній сфері, а запроваджувані владою та громадськістю новації не зафіксовані в його тексті.

Термін дії цього документа має завершитися у 2020 р., але вже нині існує потреба в його заміні на новий відповідний вимогам часу. На підтримку такої позиції можна використати зміст «Стратегії розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року», в якій молодіжну проблематику не розкрито.

Наявна сьогодні практика, що накопичена впродовж майже трьох десятиліть, та сучасні інновації потребують своєї оцінки з точки зору подальшого розвитку. Потрібно визначитися, що ми маємо залишити у минулому, а що взяти з собою у майбутнє.

Основою для подальшого розвитку має стати й досвід Європейського Союзу, Ради Європи, окремих зарубіжних країн, що мають досвід розроблення та реалізації молодіжних стратегій.

Список використаних джерел

1. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016 – 2020 роки : затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 18 лют. 2016 р. № 148. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-п>.

2. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : закон України від 15 груд. 1992 р. № 2859-ХІІ. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.

3. Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року : затверджена Указом Президента України від 27 вересня 2013 року № 532/2013. – Режим доступу : <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/532/2013>.

Ірина ПЄША

директор Державного інституту сімейної

та молодіжної політики

канд. пед. наук

УЧАСТЬ МОЛОДІ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ

Активна участь молодих людей в ухваленні рішень і діяльності на місцевому рівні має дуже важливе значення, оскільки йдеться про побудову демократичного, солідарного і процвітаючого суспільства. Молодіжна участь – це надання можливості молодим людям впливати на питання, які стосуються їхнього життя, через участь у прийнятті рішень або через особисту діяльність.

Участь молоді (youth participation) – залучення молоді до відповідальних, складних дій, що відповідають її справжнім потребам, можливостям для планування та/або прийняття рішень, при цьому зачіпають інші сфери її діяльності та справляють вплив на інші цільові групи (Національна комісія з ресурсів для молоді в США, 1975 р.).

Переглянута Європейська Хартія участі молодих людей у місцевому та регіональному житті дає наступне визначення: «Участь та активне громадянство означають мати право, засоби, простір, можливості і, якщо необхідно, підтримку в участі та впливі на прийняття рішень, а також означає участь в різних заходах та процесах з метою побудови кращого суспільства» [4]. Активна участь означає вплив та відповідальність за рішення, дії, що впливають на життя молодих людей або просто є важливими для них.

Визначене Хартією поняття участі також свідчить про зміну підходу до молодих людей та до залучення молоді до громадського життя. Молодь не розглядається як група, яка потребує захисту та допомоги (проблемний підхід), або як об'єкт втручання дорослих, або об'єкт молодіжної політики. Під поняттям «молодь» розуміються активні учасники життя суспільства чи організацій, партнери з великим потенціалом, сповнені сил й талантів.

Одним з головних принципів державної молодіжної політики України є «сприяння ініціативі та активності молоді в усіх сферах життєдіяльності суспільства» [6]. Концепцією Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016 – 2020 рр., розробленої на підставі наукового аналізу стану і проблем розвитку української молоді та основних програмних вимог Стратегії розвитку державної молодіжної політики України на період до 2020 року, Хартії основних прав Євросоюзу, Європейського пакту в інтересах молоді, Молодіжної стратегії Європейського Союзу та інших міжнародних документів, одним з пріоритетних напрямів визначено розвиток громадянської активності молоді.

Ратифікація Україною у 2014 році Додаткового протоколу до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування [7] спрямована на формування громадянської активності населення, в тому числі і молоді. Протоколом передбачено забезпечення кожному громадянину права участі у справах місцевого органу влади та законодавче забезпечення державою засобів, що сприяють здійсненню цього права. Україна як сторона, що ратифікувала Протокол, має запровадити законодавчі механізми участі зацікавлених осіб у справах місцевого органу виконавчої влади, що сприятиме розширенню можливостей впливу молодих людей на прийняття рішень органів місцевого самоврядування.

Проте треба розрізняти поняття участь молоді та залучення. Участь молоді означає мати право, засоби, простір, можливості і, якщо необхідно, підтримку впливати на прийняття рішень, що впливають на життя молодих людей та нести відповідальність за прийняті рішення і дії. На відміну від участі, залучення молоді – це включення молоді до життя громади, регіону, країни у сферах, які впливають на її життя. Залучення не є участю, адже воно не обов'язково дає можливість впливати на рішення щодо розподілу ресурсів та вибору пріоритетів [8]. Часто відбувається заміна цих понять і залучення молоді презентується як молодіжна участь.

Безпосередній вплив на прийняття рішень, що стосуються молодіжного і громадського життя, здійснюють молоді люди, які працюють у органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування.

Результати опитування молоді 2017 року засвідчують, що для 21 % молодих людей професія державного службовця є привабливою і посідає п'яте місце за рейтингом професій, що дають можливість досягти успіху у житті (22 %). Вище за потенціалом, на думку молодих людей, є такі професії, як: бізнесмен або підприємець, юрист, спеціаліст програмного забезпечення і комп'ютерної техніки та лікар [2].

На жаль, в останні роки не публікується офіційна статистика щодо представництва молоді на державній службі. Офіційні дані опубліковані лише на початок 2015 року: на державній службі перебувало 46,7 % молодих жінок віком до 35 років (серед загальної кількості жінок держслужбовців) та 44,0 % молодих чоловіків (серед загальної кількості чоловіків держслужбовців). Залучення молоді до роботи в органах місцевого самоврядування було суттєво нижчим 27,2 % жінок віком до 35 років (від загальної кількості жінок в органах місцевого самоврядування) та 21,7 % молодих чоловіків (від загальної кількості чоловіків відповідно) [8].

Проведення реформ в Україні потребує суттєвого оновлення інституту державної служби, формування якісно нового кадрового потенціалу, що можливе за умови запровадження системи підготовки та залучення молоді до роботи на державній службі.

Однією із важливих функцій громадянського суспільства є стримування представників органів влади у намаганні розширювати свої повноваження і вплив на прийняття рішень. На даний час залучення молодих людей до процесів громадянського контролю за діями органів влади різного рівня є помірним. Значна частина молоді не відчуває себе здатною вплинути на ті події та процеси, що відбуваються.

Так, за результатами соціологічного дослідження «Молодь України – 2018» 23,0 % молодих людей вважають, що повною або певною мірою можуть вплинути на те, що відбувається у населеному пункті, в якому вони проживають [3]. Більшість молодих людей негативно оцінюють можливості власного впливу на ситуацію у громаді: 38,5 % вважають, що можуть впливати «незначною мірою», 34,4 % заперечують таку можливість (рис. 1).

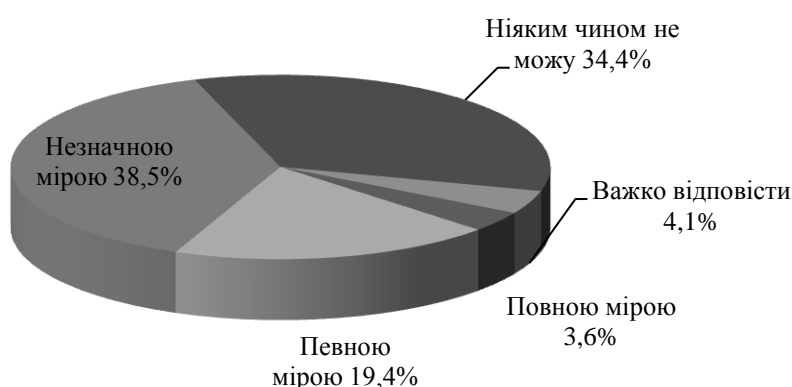

Рис. 1. Розподіл відповідей на запитання «Як Ви вважаєте, якою мірою Ви можете вплинути на те, що відбувається у вашому населеному пункті?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Джерело: за даними загальноукраїнського соціологічного дослідження «Молодь України – 2018».

Більше половини молодих людей (55,6 %) вважає, що місцева влада не враховує думку молоді при ухваленні рішень, що стосуються розвитку громади [3]. З них 26,2 % під час опитування у перше почули, що думка молоді має враховуватися місцевою владою при прийнятті рішень (рис. 2). Це засвідчує низький рівень політичної обізнаності та недостатній рівень інформування молоді, щодо процесів, які відбуваються, їхніх прав та можливостей участі в них.

Європейською хартією участі молоді в місцевому та регіональному житті звертається увага на те, що для забезпечення участі молодих людей у прийнятті рішень повинні бути створені певні структури, яким повинна надаватися підтримка, – це молодіжні парламенти, молодіжні ради, молодіжні форуми тощо [4]. Вони можуть мати різні форми, в залежності від потреб молодих людей і зацікавленості влади. Українською важливо, щоб ці структури були гнучкими і могли змінюватися в залежності від потреб і уявлень залучених до їх діяльності молодих людей. У всі структури повинні бути включені представники молоді, що мають різне походження і різну життєву ситуацію.

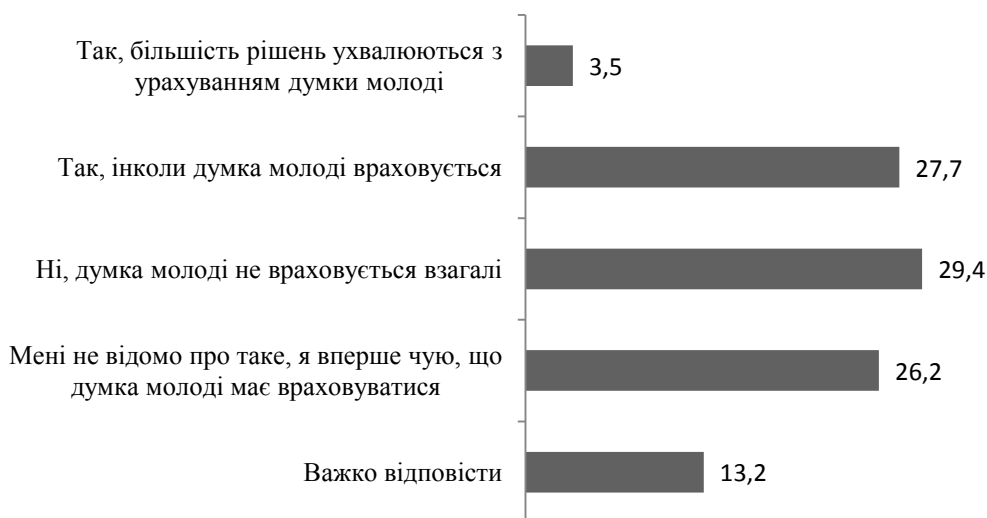

Рис 2. Розподіл відповідей на запитання «Чи враховує місцева влада, на Ваш погляд, думку молоді при ухваленні рішень, що стосуються розвитку громади?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Джерело: за даними загальноукраїнського соціологічного дослідження «Молодь України – 2018».

З метою залучення молоді до прийняття управлінських рішень з молодіжної проблематики та здійснення контролю за їх виконанням на регіональному рівні в Україні діють консультативно-дорадчі органи та громадські ради з питань молодіжної політики, органи молодіжного та студентського самоврядування.

За результатами опитування спеціалістів структурних підрозділів, які реалізують молодіжну політику [1], в областях впроваджено такі форми молодіжного представництва, які молодіжні ради, студентські ради або студентські парламенти, координаційні ради/ради з питань молодіжної політики. Також представництво молоді у ряді областей представлено громадськими радами, радами трудової молоді, координаційними радами з питань патріотичного виховання молоді, молодіжною колегією.

Діяльність молодіжних представницьких органів спрямована на розробку молодіжних цільових програм; обговорення нормативно-правових документів у молодіжній сфері; розгляд актуальних молодіжних проблем і пошук шляхів їх вирішення; надання підтримки молодіжним ініціативам; проведення конкурсу проектів громадських організацій тощо.

В той же час практика роботи консультативно-дорадчих молодіжних органів є досить обмеженою, про що свідчать результати соціологічного дослідження «Молодь України – 2017»: лише 14,2 % молоді підтвердило функціонування при місцевих органах влади їхнього населеного пункту молодіжних консультативно-дорадчих органів. Серед них вважали що такі органи активно функціонують лише 3,3 %, в той же час 10,9 % вважали їх діяльність формальною [2].

За результатами опитування молоді 2018 року знають про існування молодіжних консультативно-дорадчих органів в Україні 21,4 % молодих людей, а близько 2 % беруть або брали участь у їхній роботі (табл.).

Таблиця

Розподіл відповідей на запитання «Чи знаєте Ви про існування молодіжних консультативно-дорадчих органів в Україні та про їх діяльність?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Варіанти відповіді	Відсоток від загальної кількості респондентів
Я є активним членом	0,5
Іноді беру активну участь	0,8
Зараз я не член, але раніше брав активну участь	0,6
Дізнаюся про їхню діяльність із засобів масової інформації, але не беру участь	8,0
Тільки знаю, що такі існують	23,4
Ні, не знаю	64,6
<i>Важко відповісти</i>	2,2

Молоді люди вказують на неналежний рівень інформування про діяльність молодіжних консультативно-дорадчих органів та успішних практик їхньої роботи (34,9 %) та низький рівень участі та зацікавленості молоді їхньої діяльності (28,5 %). Обмежують, на думку молоді, діяльність органів молодіжного представництва також формальність їхньої роботи – «деякі дорадчі органи існують лише на папері» (16,5 %), відсутність підтримки (ігнорування) з боку органів влади та місцевого самоврядування (13,2 %), відсутність законодавчо закріплених прав і інструментів діяльності дорадчих органів (11,7 %) (рис. 4).

Сума відповідей не дорівнює 100 %, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Рис. 3. Розподіл відповідей на запитання «Які, на Ваш погляд, найбільші проблеми та обмеження існують зараз для молодіжних консультативно-дорадчих оргнів в Україні»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Джерело: за даними загальноукраїнського соціологічного дослідження «Молодь України – 2018».

На думку молодих людей, сприяти розвитку органів молодіжного представництва та ефективності їхньої роботи має підвищення рівня зацікавленості та активної участі молодих людей у роботі дорадчих органів (32,4 %), проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з представниками органів влади та місцевого самоврядування (32,1 %). Також є потреба у фінансовому забезпеченні їхньої діяльності (23,3 %), ухваленні відповідного законодавства (22,8 %), та поширенні кращих практик роботи (19,6 %).

Враховуючи ефективність і доцільність залучення молоді до ухвалення рішень що стосуються молодіжних питань і розвитку громади, одним із напрямів молодіжної політики має стати формування органів молодіжного представництва та механізмів взаємодії органів виконавчої влади та молоді, активного залучення молоді до життя громади.

Активізація молодіжної участі, з одного боку, виступає основою розвитку громадянського суспільства, з іншого – є формою навчання молоді демократії. Основними складовими молодіжної політики, орієнтованими на активне залучення молоді до прийняття рішень є:

- дієве молодіжне самоуправління, що передбачає законодавчо-нормативне врегулювання і створення умов розвитку і ефективної діяльності різних форм молодіжного представництва на різних рівнях: національному, регіональному та місцевому;
- консолідація суспільно активної молоді шляхом формування мережі молодіжних центрів/молодіжних просторів, підтримки діяльності молодіжних громадських організацій і об'єднань;
- підготовка молодих людей до громадянсько-активної діяльності, підтримка та розвиток молодіжного лідерства;
- правова та демократична освіта української молоді щодо демократичних прав і свобод шляхом неформальної освіти та обміну досвіду щодо кращих практик молодіжної участі;
- запит держави на молодіжну активність через популяризацію ролі та важливості молодіжної участі та діяльності інститутів громадянського суспільства.

Проте не варто вважати, що розвиток громадянського суспільства та формування активної громадянської позиції – це лише наслідок державної політики або діяльності міжнародних фондів підтримки демократії в Україні. Насправді це – результат роботи активних людей, які бажають змін на краще та які не збираються чекати, коли держава вирішить їхні проблеми за них. Такі люди починають шукати вирішення проблеми власними силами, вони мобілізують найближче оточення навколо себе, підштовхують людей до здійснення важливого кроку – прийняття спільного самостійного рішення щодо локальної проблеми, яка існує [5].

Список використаних джерел

1. Експертне опитування «Інститути громадянського суспільства», ДУ «Державний інститут сімейного та молодіжної політики», 2016 р.
2. Молодь України – 2017 / Результати соціологічного дослідження. – Тернопіль : ТОВ «Терно-граф», 2017. – 72 с.
3. Молодь України – 2018 / Результати репрезентативного соціологічного дослідження. – К. : ДП «Редакція інформаційного бюлетеня «Офіційний вісник Президента України», 2018. – 72 с.
4. Переглянута Європейська хартія про участь молоді в місцевому та регіональному житті. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/168071b58f>.
5. Пожидаєв Є. О. Молодіжний чинник у становленні громадянського суспільства в Україні: аналітична записка. – Стратегічні пріоритети № 3(12). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/StPrior_12/16.pdf.
6. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : Декларація від 15 груд. 1992 р. № 2859-XI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.
7. Про ратифікацію Додаткового протоколу до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування : закон України від 2 верес. 2014 р. № 1664-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1664-18>.
8. Участь молоді у процесах реформування держави : щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2017 року) / Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики ; [редкол. : Жданов І. О., гол. ред. коллег., Ярема О. Й. та ін.]. – К., 2018. – 100 с.

Дар'я БЛА
*заступник директора –
начальник управління молоді,
позашкільної освіти та національно-
патріотичного виховання департаменту
гуманітарної політики Дніпровської міської ради*

МОЛОДІЖНИЙ ФОРУМ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЬКОМУ РІВНІ

Як зазначено в Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» від 15 грудня 1992 року № 2859-ХІІ (зі змінами) державна молодіжна політика – це системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України.

Головним завданням державної молодіжної політики є створення умов для саморозвитку, самовдосконалення молоді, реалізації її творчого, культурного та соціального потенціалу.

Проаналізувавши потреби сучасної молоді, за ініціативи консультативно-дорадчого органу при міському голові (далі – Молодіжна рада Дніпра) за підтримки міської ради вперше у 2017 році було проведено молодіжний форум «Молодь Дніпра». Мета якого була активізація молоді міста та створення умов для реалізації їх ідей. Форум дозволив залучити у процес обговорення колективний інтелект учасників, що створило багаторівневий діалог – майданчик для рефлексії отриманого досвіду. Неформальне спілкування, нові знайомства, обмін інформацією все це складові, що сприяють розвитку молодого покоління.

Учасники форуму – представники молодіжних громадських організацій та студентська молодь.

Хто знає потреби молоді краще за саму молодь?

Готуючись до форуму, серед молоді було проведено опитування щодо актуальних та цікавих тем для спільної роботи. Результати опитування виокремили теми, за напрямами яких було створено наступні секції: молодіжна інфраструктура та дозвілля; громадська діяльність та ініціативи; молодіжні медіа; студентське самоврядування; здоровий спосіб життя; бізнес орієнтування.

Проте, найбільший відсоток респондентів актуальною темою зазначив національно-патріотичне виховання. Важливо знати слабкі та сильні сторони цього напрямку: необхідність розробки нормативно-правової бази, підвищення обізнаності серед населення та самоідентифікація молодого покоління українців як громадян України.

Для більш ефективної роботи над сформованими секціями до форуму було залучено експертів, що мають багаторічний досвід та практичні навички. До списку експертів увійшли: представники міжнародних організацій, комітетів та комісій Верховної Ради України, депутати Дніпровської міської ради, представники офісу Ради Європи в Україні, волонтери, лідери успішних бізнес-структур, бізнесмени та інші.

У 2018 році форум набирає обертів і кількість учасників збільшується з 270 до 345, до категорії додаються учні закладів загальної середньої освіти та вихованці закладів позашкільної освіти міста, кількість експертів зростає з 5 до 23 осіб (над кожною із тем працює вже 2-3 експерта, що дає змогу глибше дослідити питання та зацікавити учасників). Новинкою форуму стає «Ярмарок можливостей для молоді» – інтерактивні презентації діяльності громадських організацій.

Наразі розпочато підготовку до форуму 2019 року з урахуванням таких аспектів:

1. Форум стає тематичний. У 2019 році – «Відкрита влада», обрано відповідне місце проведення – Дніпровська міська рада.

2. Посилення роботи з волонтерами та партнерами. Залучення молоді, що пройшли стажування в управлінні молоді, позашкільної освіти та національно-патріотичного виховання департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради.

3. Мотивація учасників є одним із головних пріоритетів відбору молоді до участі у форумі, адже вмотивованість відіграє важливу роль у подальшій, успішній реалізації проекту; відбору приділяється більша увага, шляхом розширення анкети учасників.

Форум «Молодь Дніпра» є дієвою платформою для вирішення актуальних питань сучасної молоді. Подальший розвиток та реалізація проектів можливі за умови плідної співпраці органів місцевої влади та молоді.

Напрацювання кожної групи формуються у презентацію та подаються на розгляд до міської ради, найактуальніші проекти беруть до реалізації профільні департаменти.

Наприклад, «Молодіжний центр Дніпра» – це один із проектів молоді реалізованих після форуму 2017 року. Центр являє собою безкоштовний вільний простір для творчого, культурного розвитку молоді та реалізації їх ініціатив. За рік роботи центр відвідало близько 10 000 мешканців та гостей міста Дніпро.

За підсумками проведеного форуму у 2018 році до реалізації взято ще два проекти – «Молодіжний медіацентр» та «Молодіжний табір».

Більшість учасників форуму «Молодь Дніпра» у подальшому збільшують свою громадську активність, стають розробниками масштабних проектів для міста у рамках Програми підтримки розвитку громадських об'єднань на 2016 – 2020 роки, проекту «Бюджет Учасі» та інших.

Юлія БОРИСОВА

доцент кафедри соціальної роботи

ДНУ ім. О. Гончара

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В ІТАЛІЇ

В Італії молодіжна робота є тісно пов'язаною з рухом Animazione, в якому втілилася ідея активного навчання як відповіді на кризу традиційної моделі освіти і виховання. Пізніше фокус уваги було зміщено на локальні співтовариства – ком'юніті – як осередки оновлення політичної культури і соціальних відносин. Протягом 1970-х Animazione набула характеру розповсюдженої практики, спрямованої на розвиток індивідуальних і професійних навичок молодих людей [4, с. 2].

З того періоду й до сьогодні чітко не визначено зміст поняття «молодіжна робота». Воно фактично охоплює широкий спектр видів діяльності, суб'єктами здійснення якої є дуже різні за своєї місією та статусом організації. Протягом останніх десятиліть роль ключового драйверу молодіжної роботи в Італії набувають пріоритети політики Європейського Союзу. Іншим важливим чинником її становлення слід вважати запровадження в 2006 р. Міністерства молоді і спорту. В тому ж році було створено Національний Фонд молодіжної політики. До його пріоритетних завдань, крім іншого, входять питання культури, професійного навчання й соціальної інтеграції.

Як і декілька десятиліть тому, сьогодні більшість ініціатив молодіжного сектору реалізуються недержавними організаціями. Основні акценти робляться на забезпеченні зайнятості та освіти молодих людей.

Релігійні організації третього сектору виступають одним з ключових гравців італійської молодіжної роботи. Серед них – Forum Oratory Italiani (FOI), об'єднуючий локальні осередки при приходах (вони мають традиційну для католицької церкви назву – oratories). Найбільш велика скаутська асоціація Італії також католицька; вона нараховує понад 180 000 членів.

У 1971 р. Конференцією єпископів Італії була заснована церковна організація милосердя – «Caritas», батьківщиною якої є Німеччина. Основний напрям її роботи – сприяння розвитку особистості у сім'ї і суспільстві, формування почуття християнської солідарності. Під патронатом цієї організації та за її фінансової підтримки на території всієї Італії засновані Центри допомоги, так звані Обсерваторії бідності й ресурсів, створено будинки для молоді та дітей, парафіяльні «Caritas» [1, с. 64].

У світському секторі некатолицька скаутська організація об'єднує 12000 членів. Італійська асоціація з дозвілля й культури, заснована 1957 р., – одна з найбільших мереж у полі

культурної активності; вона є впливовою у впровадженні політики і включає понад 1млн. членів.

Мета діяльності організації «Amici dei Bambini» – «Друзі дітей» – досягти того, щоб кожна залишена дитина змогла жити у сім'ї. Існує три шляхи досягнення цієї мети, які пропонують не допустити відмову батьків від дитини шляхом підтримки сім'ї у важкій ситуації; надати професійну спеціалізовану допомогу батькам з метою повернення до них тимчасово вилученої з сім'ї дитини; знайти нову сім'ю для дитини, яку залишили [2].

В Італії молодіжна культура є традиційно опозиційною офіційній, а її дискурс спрямований на критику домінуючих моделей економічного розвитку. Осередком такої опозиції виступають характерні саме для Італії утворення – самоврядні соціальні центри (ССЦ). Їх правомірно розглядати як осередки альтернативної вторинної соціалізації, адже ж цей рух «допомагає молодим людям знайти себе, своє місце в суспільстві; виступаючи проти окремих проявів технократичного суспільства, здійснювати спроби створювати альтернативні структури, зі своєю культурною, політичною, соціальною й економічною сферами діяльності» [3, с. 193]. В ССЦ в Італії відбувається залучення молоді до соціально спрямованої діяльності, надання населенню послуг освітнього, консультативного, медичного характеру, здійснюється організація молодіжного дозвілля, ініціюються дискусії на актуальні теми. ССЦ є адекватною відповіддю на виклики постмодернізації, в умовах якої традиційні інститути і агенти соціалізації не розв'язують всього комплексу завдань з підготовки молоді до успішного функціонування в суспільстві.

В цілому ж, молодіжну роботу в сучасній Італії можна характеризувати як систему і процес неформальної освіти, спрямований на формування активної громадянської позиції молоді та забезпечення солідарності поколінь. Ця активність реалізується за межами формального сектору. Більшість молодіжних працівників – волонтери, навчені необхідним навичкам або на спеціальних курсах, або через участь у відповідних ініціативах. Крім того, можна констатувати відсутність прийнятих на загальнонаціональному рівні кваліфікаційних стандартів для молодіжних працівників, хоча на локальному рівні вони подекуди запроваджені. Крім того, молодіжна робота поки не визнана на загальнодержавному рівні як професія.

Тенденцією останніх років є посилення кооперації між офіційним та недержавним секторами у реалізації спільних проектів в ювенальній сфері. Означене покликане забезпечити більш цілісний підхід до освіти молоді, поєднання формальної і неформальної її складових з метою сприяння розвитку в сучасній молоді більш універсальних вмінь і навичок.

Список використаних джерел

1. Дікон Б. М. Глобальна соціальна політика. Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Б. М. Дікон. – К. : Основи, 1999. – 64 с.
2. Новиков В. М. Організація і розвиток соціальної сфери (зарубіжний і вітчизняний досвід) / В. М. Новиков. – К.: ІЕ НАН України, 2000. – 217 с.
3. Савинов Б. Б. Самоуправляемые социальные центры как агенты вторичной социализации молодежи в гражданском обществе (на примере Италии). Диссертация на соискание ученой степени канд. социол. наук по специальности 23.00.02 – политические институты, этнополитическая конфликтология, национальные и политические процессы и технологии. – М. : МГИМО, 2004.
4. D'Amore L., Sivestrini M., Chieffi M. Country sheet on youth work in Italy. – Partnership between the EC and Council of Europe in the field of Youth, June, 2018. – P. 2. – 17 p.

Юлія БОРИСОВА

доцент кафедри соціальної роботи

ДНУ ім. О. Гончара

Денис НОВІКОВ, Поліна БІДА

студенти спеціальності «Соціальна робота»

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА МОЛОДІЖНА РОБОТА В ІТАЛІЇ: ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

З середини минулого століття і дотепер в Італії зберігається ситуація, коли чітко визначеним є статус професіоналів з соціальної роботи, нормативно-правові засади їх діяльності, з одного боку, і законодавчий вакуум в національній молодіжній політиці, – з іншого. Крім того, нечітко визначеною є професійна роль молодіжного працівника. Соціальні працівники в Італії – це професіонали, підготовка яких здійснюється в системі вищої освіти. Трирічна програма навчання і складання державного іспиту – вимоги, які пред'являються до професійних соціальних працівників. Додаткові два роки академічної підготовки дозволяють претендувати на менеджерські посади в сфері соціальної роботи. Соціальні працівники залучені до штату соціальних і медичних служб, а також до надання соціальних та освітніх послуг організаціями третього сектору.

На сьогодні в Італії такі офіційно визнані професії, як педагог, соціальний педагог, ком'юніті-працівник формально не сфокусовані на молоді, в той час як це було б цілком доцільно. Фактично єдина сфера розвитку структурованих компетенцій молодіжних

працівників – це розробка та імплементація проектів, фінансованих в рамках молодіжних програм ЄС. Професійний молодіжний працівник, чия фахова підготовка є унормованою і регульованою державою (як, наприклад, в Ірландії, Великій Британії, Фінляндії) є для численних асоціацій та молодіжних центрів в Італії скоріше метою, ніж реальністю [1]. Як зазначено у звіті ЄС з молодіжної роботи в Європі, важливість, яка надається молодіжній роботі італійським урядом, збільшується, хоча й досі відсутнє законодавство з її регулювання [3, с. 128].

Прийнято вважати, що з середини 2000-х, із запровадженням Національного фонду молодіжної політики, інших структурних змін був створений політичний і культурний контекст, що сприяє інноваціям в молодіжній та соціальній політиці. І перша, і друга сьогодні переважно орієнтовані на сполучення превенції, соціального включення та наснаження в рамках інтегрованої політики та міждисциплінарних практик [4, с. 91]. Принципами функціонування нової моделі співробітництва є: мінімум обмежень, накладених вертикальним контролем, партнерство у питаннях наснаження, виявлення та покращення мотивацій і навичок, сприяння самореалізації та соціальній емансипації.

У 2006 р. в Італії було створено Міністерство Молоді (пізніше реорганізоване у Департамент молоді та Національну громадську службу), у 2007 р. – затверджено Національний молодіжний план, 2008 р. – Рекомендації, у 2013 р. – оновлений Національний молодіжний план. Більшість регіонів країни затвердили нормативні положення з молодіжної політики (але не з молодіжної роботи). На локальному рівні місцеві департаменти молодіжної політики пропонують різні форми молодіжної роботи, залежно від існуючих потреб. У травні 2016 р. в Італії проведено реформу третього сектору, самоврядних соціальних центрів та громадської служби, що позначилося й на ювенальній політиці [2, с. 4].

В цілому ж, на сьогодні організації – суб'єкти молодіжної роботи в Італії – спираються на спільні переконання. Останні можна узагальнити наступним чином: молодіжна робота не повинна зводитися до інструментів регулювання ринку праці; цільова аудиторія молодіжної роботи – це не тільки молодь, яка перебуває у скрутному життєвому становищі, підтримка повинна надаватися різним її категоріям і полягатиме в сприянні самореалізації; молодіжні працівники повинні спонукати активну участь молоді в ініціативах, що реалізуються на місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Bazanella A. Investire nelle nuove generazioni: modelli di politiche giovanili in Italia e in Europa (Investing in the new generations: models and policies for youth in Italy and Europe). – Ediyore Provincia Autonoma di Trento, Trento, 2010.

2. D'Amore L., Sivestrini M., Chieffi M. Country sheet on youth work in Italy. – Partnership between the EC and Council of Europe in the field of Youth, June, 2018. – P. 2. – 17 p.

3. Dunne A. et al. Working with young people: the value of youth work in the European Union. Research, carried out for the European Commission and the Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, available at http://ac.europa.eu/assets/eac/youth/library/study/youth-work-report_en.pdf, accessed 21 November 2017.

4. Morciano D., Salvati A. Tow sea-saws in motion: youth work and social work in Italy // The History of Youth work in Europe. V.6. Youth work and social work connections, disconnections and reconnections. – Council of Europe : EU Youth Partnership, 2018. – P. 83 – 94.

Гиренко Лілія

*начальник управління з питань гуманітарної,
соціально-культурної сфери та освіти,
Дніпропетровська обласна рада,
магістр державного управління*

ГОТОВНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА ДО ОНОВЛЕННЯ КАДРОВОГО СКЛАДУ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЗМІНА СОЦІАЛЬНОЇ РОЛІ МОЛОДІ

Актуальність молодіжного питання на сьогоднішній день підтверджується реалізацією державної молодіжної політики, увагою держави та місцевої влади до форм та засобів підтримки молодих українців у намаганні самореалізації в суспільстві. В умовах розвитку ринкових відносин спостерігається тенденція заміни патерналістського підходу на конкурентоспроможний в усіх сферах соціального розвитку. Вищезазначене обумовлює перехід від патерналістського ставлення держави до молоді і означає зміщення акцентів у соціальних ролей. Відповідно молодь, вільна від стереотипів та шаблонів набуває можливості для самостійного, індивідуального розвитку, соціальної самореалізації. Цей факт обумовлює потребу перегляду соціальної ролі молоді в управлінських процесах, владі та політиці на місцевому рівні.

Аналіз публікацій і досліджень проблем молоді, формування та реалізації державної молодіжної політики переконливо свідчить про достатньо велику увагу до цієї проблематики. Однак і досі європейські тенденції обрання на посади органів місцевого самоврядування активних молодих лідерів не завжди є зрозумілою позицією для територіальних громад України. Достатньо часто залишається невизначеною позиція представників місцевих спільнот

та самої молоді щодо бачення власної ролі в місцевих управлінських структурах та процесах децентралізації.

Станом на січень 2018 року за даними Євробарометру близько 31 % молоді залучено до волонтерської діяльності. Більшість молодих людей (64 %) голосувала на останніх виборах: місцеві вибори – 44 %; національний вибори – 43 %, регіональний рівень – 31 % [7, с. 2]. Це підкреслює актуальність обраної проблематики дослідження, оскільки місцевий рівень є більш близьким, зрозумілим та представлений конкретними людьми. Як пише М. В. Канавець, «...у реалізації молодіжної політики і визначенні найвідповідніших заходів має брати участь переважно саме молодь ... адже молодь є джерелом нових знань, ідей, можливостей, головним замовником на гідне майбутнє і головним стратегічним ресурсом держави» [3, с. 5].

Вітчизняні соціологічні дослідження фіксують зростання чисельності молоді, залученої до діяльності організацій громадянського суспільства. Так, у 1996 р. чисельність молодих людей у віці 18 – 35 років, які були активними членами громадянських організацій, становила 11 %, то в 2011 р. цей показник дорівнював 21,5 %, а за результатами 2015 р. – вже сягнув 37 %. За даними соціологічного дослідження «Молодь України – 2015», участь хоча б в одному виді суспільної діяльності на рівні громади за останні 12 місяців брав кожен другий опитаний (54 %). Найчастіше молоді люди були учасниками громадських ініціатив, спрямованих на підтримку: армії (36 %), розвиток інфраструктури у місці проживання (19 %), допомогу переселеним особам та/або жертвам воєнних дій (16 %), допомогу дітям і дорослим у кризових ситуаціях (крім переселених осіб – відповідно, 16 % і 15 %), політичні акції та екологічні акції (відповідно, 14 % та 13 %) [6, с. 75]. Водночас фахівці молодіжної сфери визнають ряд проблемних питань, що обмежують молодіжну участь на місцевому рівні:

- нерозвинена практика залучення організацій громадянського суспільства до ухвалення рішень, що стосуються молоді;
- відсутність дієвих механізмів впливу представників молоді на прийняття рішень на рівні територіальних громад, не впроваджується практика громадських обговорень;
- у представників громадських об'єднань не сформована відповідальність щодо молодіжного представництва, низька культура комунікації, конкуренція та захист власних інтересів;
- молодіжні громадські організації не мають ефективних об'єднань для представництва інтересів молоді, координації діяльності;
- відсутні постійно діючі майданчики для спілкування з владою, низька ефективність діяльності громадських і молодіжних рад [1; 2; 4 – 6; 8].

Під час встановлення та опису існуючої проблематики нами було проведено власне соціологічне дослідження щодо готовності місцевої спільноти до зміни соціальної молоді в територіальних громадах з визначенням основних проблем, пов'язаних з формуванням та реалізацією молодіжної політики на місцевому рівні, залученням молоді до діяльності органів місцевого самоврядування, а також щодо форм та видів впливу молоді територіальних громад на діяльність органів місцевого самоврядування. Дослідження проводилося протягом вересня 2018 року. Більшість опитаних складала молодь від 17 до 35 років.

Відповідно до результатів дослідження дві третини опитаних вважають, що форми і методи діяльності органів місцевого самоврядування під впливом активної громадянської діяльності можливо змінити. Більше того така ж сама кількість опитаних вказує, що це можливо завдяки ініціативам молоді. При цьому перепоною залишається відсутність та незрозумілість механізмів, необізнаність щодо наявних, аби реалізувати ці ініціативи.

Щодо участі молоді в управлінських процесах на рівні місцевого самоврядування думки розділилися. Вдалося встановити, що більшість опитаних переконані в ключовій координаційній ролі органів влади та формальній ролі молодіжних організацій, що функціонують при них. Третина респондентів наполягає на тому, що координаційна функція все ж таки належить молоді. Отже, на момент опитування молодь як рушійна сила для змін у місцевому самоврядуванні не розглядалася.

Стосовно гендерної рівності та готовності територіальних громад до сприйняття жінок як активних громадських діячів та посадовців слід відзначити позицію респондентів, що у загальному вигляді активних жінок занадто мало, щоб вони могли відчутно впливати на діяльність органів місцевого самоврядування. Або вони є недостатньо активними, аби громади змогли відчутти результати їх діяльності. Проте на рівні громадських молодіжних рухів їх вплив у вирішенні конкретних практичних проблем громади є беззаперечним.

Отже, як показало проведене нами опитування до збільшення представництва молоді на посадах органів місцевого самоврядування та в політиці локального рівня громади готові лише частково, так само як і до представництва жінок на місцевому рівні. Окрім цього, серед заходів респонденти вказали три основні очікувані напрями змін ситуації: 1) створення можливостей доступу молоді до процесів прийняття рішень на місцевому рівні (молодіжні слухання, громадські обговорення ініціатив молоді); 2) посилення інформаційно-просвітницької роботи серед молоді та залучення її на постійній основі до вирішення практичних проблем громади; 3) навчитися довіряти один одному в громаді. Вищезазначене свідчить про необхідність розробки відповідної Стратегії розвитку управління персоналом в органах місцевого самоврядування в аспекті залучення молоді на службу в органи місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Баглик В. С. Підходи до формулювання поняття державної молодіжної політики як особливого напрямку діяльності української держави // Теорія та практика державного управління. – Вип. 1(48). – 2015. – С. 1 – 5.
2. Ємельянова Г. Формування політичної еліти скрізь призму елітарної інженерії // European political and law discourse. – Vol. 5. – Iss. 3. – 2018. – С. 162 – 166.
3. Канавець М. В. Молодіжна політика України в контексті створення внутрішніх передумов щодо вступу в Європейський Союз // Державне управління: теорія та практика. – 2008. – Вип. 1. – Режим доступу : academy.gov.ua/ej/ej7/doc_pdf/kanavec.pdf.
4. Кульчій І. О. Аналіз програм розвитку державної молодіжної політики в Україні / І. О. Кульчій, Т. В. Лебедин // Молодий вчений. – 2015. – № 6(21). – Ч. 3. – С. 120 – 124.
5. Підвищення ефективності діяльності органів державного управління з питань молодіжної політики: регіональний аспект / авт. кол. : Є. І. Бородін, Н. М. Літвінова, Ю. В. Борисова та ін. ; за заг. ред. Є. І. Бородіна. – К. : НАДУ, 2009. – 36 с.
6. Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації. – Тернопіль : ТОВ «Тернограф», 2017. – 100 с.
7. Empowering young people and building their resilience: a new EU youth strategy (may 2018). available at <https://ec.europa.eu/youth/sites/youth/files/factsheet-youth-may2018-en.pdf>.
8. Fedorenko N. Student youth of Ukraine: the value orientations in education and professional fields // European political and law discourse. – Vol. 4. – Iss. 2. – 2017. – p. 201 – 206.

Ярослав КОНЮХ

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування

Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України

ПЕРЕДУМОВИ УЧАСТІ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Одним з ключових показників соціального благополуччя суспільства і держави є положення молоді. Її моральне здоров'я, духовне обличчя, світогляд відіграють ключову роль в соціальному і політичному розвитку суспільства в цілому, багато в чому визначаючи долю і майбутнє держави.

Молодь – це важлива і чисельна соціальна категорія громадянського суспільства, від поглядів і ціннісної системи якої залежить вектор розвитку майбутнього. Її роль у процесах реновації соціальної системи циклічна в залежності від фази соціального розвитку. Підстав тому багато, серед яких можна відзначити переважну в суспільстві ідеологію, норми

громадського онтогенезу, що переважають базові цінності і багато іншого. Зазвичай, рівень активності громадянської позиції молоді обумовлює систематичність і організованість самих процесів формування і розвитку соціуму.

Як зазначає Б. Б. Бондарець, молодь є особливою соціально-демографічною групою, що має певну соціальну специфіку, відмінності в способі життя, ціннісних орієнтаціях, вона на етапі свого становлення здобуває духовні, трудові, моральні основи не тільки свого соціального майбутнього, але і суспільства в цілому [1].

Сучасні невирішені соціально-демографічні проблеми, відсутність ефективної молодіжної політики в Україні, роздробленість молодіжного руху, соціально-деструктивний характер багатьох молодіжних організацій і рухів, низький рівень політичної участі молоді змушують по-новому поглянути на роль і місце молоді в політичному житті сучасного суспільства.

Участь молоді в політичному житті суспільства – одна з найбільш актуальних проблем як для України, так і для світового співтовариства. Основні найближчі цілі, які при цьому переслідують молоді учасники політичного процесу: вплив на владу і громадський контроль над владою, набуття навичок державного управління на національному і місцевому рівнях, взаємодія в процесі управління. Більш віддалені цілі: соціалізація молоді, саморозвиток особистості молодої людини, набуття комунікативних навичок. Молодь, вступаючи в вік свідомого світосприйняття, розглядає процес політичної участі як спосіб самоствердження, кар'єрного росту, політичного навчання, входження в політичну систему, в середовище політичної еліти.

Активізація молоді в суспільному і політичному житті означає рішення антропологічних проблем – підготовки і залучення в соціальне і політичне життя молодих, енергійних людей з креативними здібностями, життєздатних і життєлюбних. Останнє не є виключно природним явищем. Життєві якості виробляються в процесі включення людини в соціум, соціальних взаємодій, серед яких політичні грають не останню роль, так як саме в політиці найбільш яскраво проявляються індивідуальні та суспільні інтереси, виявляються і формуються ціннісні орієнтації людей, виникає потреба в таких властивостях людини як завзятість, наполегливість у просуванні до мети, здатність чинити опір негативним впливам ззовні.

В цілому, у різних формах політичної участі молоді концентруються соціальні, культурні, владні, економічні, антропологічні фактори розвитку особистості молодої людини, її устремління, бажання, індивідуальні та соціальні очікування.

Актуальність аналізу участі молодіжних еліт у політичному та соціальному житті в сучасній Україні визначається завданнями створення оптимально функціонуючої і відповідальної політичної еліти, вдосконалення системи державного управління; створення

кадрового резерву, адекватного нагальним потребам покращення системи управління; демократизації суспільства. Оптимізація політичної еліти означає створення раціональної системи політичної влади, максимально вільної від рутини і догм, бюрократичної застигlosti і корумпованості, співставлення заходів примусу і стимулювання діяльності населення, здатних мобілізувати суспільство на виконання політичних рішень.

Важливе значення має відкритість еліти для нових свіжих сил, здатність її готувати і залучати до своїх лав найбільш підготовлених до владної діяльності представників молодого покоління. Ця підготовленість включає в себе складний комплекс соціальних, професійних, моральних і психологічних якостей політичних суб'єктів, формування лідерських якостей людей, що йдуть у владу.

Отже, участь молоді в формуванні молодіжної політики в Україні принципово необхідна для розвитку нашої держави. Ефективність державного управління в нових умовах вимагає омолодження керівного управлінського складу, в якому може з'єднатися досвід старшого покоління і його трудові навички зі здатністю молодого керівництва до неординарних рішень, виробництва ідей, готовністю йти на ризик, координувати свої дії і прийняті рішення з діями інших суб'єктів політичної і соціальної системи.

Список використаних джерел

1. Бондарець Б. Б. Молодь як об'єкт і суб'єкт соціокультурних процесів у сучасному українському суспільстві: аксіологічний аспект / Б. Б. Бондарець // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер. : Соціологія. – 2013. – Т. 225, Вип. 213. – С. 31 – 34.

Сергій КОРНІЄВСЬКИЙ

спеціаліст управління молоді і спорту

Дніпропетровської облдержадміністрації,

кандидат наук з державного управління

ВРАХУВАННЯ ПОКОЛІННЄВИХ ВІДМІННОСТЕЙ У РОБОТІ З МОЛОДЦІУ В КОНТЕКСТІ НАВЧАННЯ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

За визначенням представника Harvard Medical School (США) D. Roberts, покоління утворюють групи осіб, які, внаслідок подібності віку, досвіду і середовища, мають спільні цінності, ідеї, позиції, стиль життя та виклики.

Континуум поколінь, за роком народження, утворюють:

«традиціоналісти», або «ветерани» – 1922 – 1945 рр.;

«бєбі-бумєри» – 1946 – 1964 рр.;

«покоління Х» – 1965 – 1980 рр.;

«мїленїали», або «покоління Y» – 1981 – 1999 рр.;

«покоління Z» – з 2000 р.

«Мїленїали» вирости під пильною опїкою батьків і змалку стали користуватися інтернетом та різноманїтними девайсами. Найбїльшою цїннїстю для «мїленїалїв» є контроль над власним життєм, часом і роботою. Вони вважають за краще працювати в командї, є гарними комунїкаторами, випромїнюють упевненїсть в собі та природньо поєднують оптимїзм з реалїзмом.

В наслїдок чого, ключовї культурнї меседжї наших теперїшнїх студентїв і магістрїв, якї значною мїрою формують їхнїй стиль щодо навчання: «я не можу зробити нїчого поганого»; «я – особливий»; «будь собою»; «будь щасливим, радїй життю»; «будь милим (nice)»; «вїр у себе».

Разюча рїзниця з життєвим кредо «бумєрїв», до яких вїдносяться бїльшїсть нинїшнїх адмїнїстрацїї вишїв і викладачїв: «будь там, де треба, і роби якнайкраще»; «поважай авторитети та старших»; «тримайся мїсця роботи і пїдїмайся по кар'єрних щаблях»; «важка робота принесе винагороду»; «час – грошї».

В той же час на першїй курс вишїв вже заходять наступники «мїленїалїв» – «покоління Z». Дослїдження його характеристик поки вїдсутнї, але зрозумїло, що представники цього покоління, якї проводять значну частину свого життєя у вїртуальному свїтї, ще бїльше вїдрїзняються вїд своїх викладачїв.

Якї ж уподобання щодо освїтнього середовища поколінь Y та Z? Це – орієнтованїсть на практичнї аспекти, інтерактив з використанням сучасних технологїй, навчання методом «проб і помилок», залучення до навчального процесу їгрових елементїв. Замїсть товстих пїдручникїв і довгих лекцїй – коротка, ключова їнформацїя – оскїльки увага до книги та лекцїї швидко втрачається. Велике значення також має комунїкацїя при роботї в групї та тїсний контакт і «гарантована симпатїя» викладачїв – подїбно до батькївської.

Рекомендацїї щодо бїльш ефективної роботи з «мїленїалами»-студентами включають чїтко сформульованї та практично орієнтованї навчальнї цїлї і завдання для самостїйної роботи, в т.ч. самостїйного пошуку їнформацїї в інтернетї, замїсть читання лише одного пїдручника. Аудиторне навчання, лекцїї включно, має використовуватися не для переказу фактїв із «Google», а для набуттєа компетентностї їхнього застосування з метою вїрїшення конкретних задач. Потрїбно залучати сучаснї дидактичнї пїдходи, такї як, «проблемне навчання» («problem-

based learning»), «навчання в команді» («team-based learning»). Змін повинні зазнати навчальне середовище та матеріали.

Все, що можливо, має бути доступним он-лайн, щоб студенти були вільні в виборі часу для навчання, навчальний контент (підручники та інші «методичні матеріали») мають бути чітко структурованими, «без води», та містити велику кількість схем і таблиць.

Будемо чесними: це суттєво відрізняє англомовні підручники від переважної більшості наших.

Разючі зміни в світі зазнали лекції. Відповідно до запиту сучасних слухачів, значна частина з них мігрує з аудиторій в онлайн-курси з обмеженням часу до 45 – 30 – 15 хв. на тему, а інколи й менше.

Цей пункт викликає справжній шок в українських освітян, які твердо впевнені в безцінності 90-хвилинної лекції.

Багатьом викладачам – «бумерам», не кажучи про «ветеранів», вкрай важко примиритись зі зміною своєї ролі в сучасному навчальному середовищі.

Викладач давно перестав бути «поширювачем інформації», оскільки для цього є Google! (та професійні пошукові системи). Він фацилітатор, який має створювати «унікальний навчальний досвід».

Студенти-міленіали очікують від викладача «батьківського» інтересу, поваги до своєї думки та особистості, включно з доступністю в позааудиторний час.

Бажання мати комунікацію, наприклад, електронною поштою, за допомогою месенджерів чи соціальних мереж – не слід вважати нахабством.

Систематичне надання тим, хто навчається, «зворотного зв'язку» є ключовим. При цьому важливо починати з викладання позитиву і контролювати зміст та форму критики, до якої «міленіали» надчутливі.

Критика має стосуватися виключно сфери навчання, а не особистості студента, і закінчуватися обговоренням плану виправлення прогалин.

На початку занять доцільно узгодити чіткі «правила» – такий собі «контракт», наприклад з боку викладача критерії оцінювання, а з боку студента – певної професійної поведінки (з обмеженням користування смартфоном і вибору одягу).

Рутинною практикою має бути також постійний «зворотній зв'язок» від студентів у формі анонімного анкетування щодо сприйняття лекції, практичного зайняття, навчального курсу в цілому [1].

Що стосується відношення сучасної молоді до праці, то тут також ми бачимо суттєві зміни. Дослідження, проведене Радою молодих підприємців, показує, що 80 % міленіалів воліли б отримувати відгук на свої зусилля «в режимі реального часу». Доповідь «Про внесок

міленіалів в економіку» (2014 роки) показав, що більше половини (53 %) респондентів заявили, що визнання і облік їх пристрастей і талантів – основна причина того, що вони продовжують працювати в даній компанії [2, с. 150].

Таким чином, сучасні зміни в суспільстві, особливо серед його молодіжної частини, набувають все більш динамічного характеру. Це вимагає використання у роботі з молоддю нових підходів та врахування наведених особливостей у процесах навчання та працевлаштування молодих людей.

Список використаних джерел

1. Амосова К. Хто такі «міленіали», і як навчати таких студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/01/16/228473>.
2. Хейманс Д. Новая власть: Какие силы управляют миром – и как заставит их работать на вас / Д. Хейманс, Г. Тиммс – М. : Альпина Паблишер, 2019. – 206 с.

Дар'я ЛОНДАР

студентка спеціальності «Соціальна робота»

ДНУ ім. О. Гончара

РЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Молодь є важливим елементом соціальної структури українського суспільства. Вона здатна ініціювати прогресивні зміни, спрямовані на розвиток країни і покращення життя населення. Молодь – це один із стратегічних ресурсів, який несе відповідальність за майбутнє країни, її історичну та культурну спадщину.

Пріоритетним і специфічним напрямом діяльності держави є розвиток молодіжної політики та підтримка молоді задля її активізації у життєдіяльності суспільства, інтеграції у соціально-економічну структуру країни. Це, насамперед, означає підвищення ступеня уваги до проблем та інтересів молоді. Сучасна молодь потребує розширення спектра життєвих перспектив, створення широких можливостей якісної та бажаної освіти, яка надає реальні шанси працевлаштування.

Одним із суб'єктів реалізації молодіжної політики виступають громадські молодіжні організації, які спрямовують свою діяльність на захист прав, реалізацію інтересів молоді в різних сферах її життєдіяльності. Члени молодіжних організацій – це активні молоді люди, які прагнуть впливати на суспільні процеси в державі та покращення життя в країні.

Відомий американський дослідник громадських організацій Дж. Фішер назвав їх *незалежним сектором*. У його роботах наголошується на ключовій ролі громадських організацій у формуванні взаємозв'язків між державою та народом. Якщо громадські організації є посередниками між державою та народом, то, відповідно, молодіжні громадські організації є посередниками між державою та молоддю. Цей зв'язок має велике значення для захисту прав та задоволення інтересів молоді [1, с. 10].

У наш час існує безліч молодіжних громадських організацій, які різняться за своєю метою та змістом діяльності, але мають єдину ціль – покращення життя молоді. В свою чергу, беручи участь у громадському русі молоді громадяни можуть повніше реалізувати свої потреби, інтереси та бажання.

Однією з найбільших молодіжних організацій в Україні є Всеукраїнська молодіжна громадська організація «Фундація регіональних ініціатив» (ВМГО «ФРІ»), яка є потужним центром підтримки молодіжного руху, молодіжних організацій та підготовки молодих лідерів в Україні. Вона діє з метою зміцнення молодіжного руху, навчання і забезпечення активних учасників об'єднань молоді, розвитку студентських та загалом молодіжних ініціатив.

Місія ФРІ: популяризація проактивності серед молоді шляхом проведення різноманітних проектів та формування образу свідомого та відповідального члена суспільства; сприяння цілісному розвитку і лідерському становленню молоді, формуванню громадянського суспільства [3].

Основною метою діяльності ФРІ є захист прав та задоволення інтересів своїх членів, а також інших осіб, залучення молоді до участі у громадському житті, сприяння позитивним перетворенням у суспільстві, пропаганда та поширення прогресивних ідей та світогляду серед молоді [3].

Формою реалізації діяльності ФРІ є соціальні проекти, які охоплюють такі сфери:

- освітня діяльність – організація тренінгів, майстер-класів, воркшопів, розмовних клубів англійською мовою, проведення освітніх таборів;
- правозахисна діяльність – моніторинг змін до законодавства, проведення правозахисних освітніх проектів, захист прав та свобод громадян;
- культурно-мистецька діяльність – організація мистецьких акцій, перформансів, впровадження літературних проектів, створення покращення простору міста завдяки створенню мистецьких об'єктів;
- міжнародна діяльність – налагодження партнерств для участі в міжнародних програмах, реалізація міжнародних проектів у співпраці з громадськими організаціями інших країн, освітні заходи щодо поширення міжнародних можливостей;

- соціальна діяльність – реалізація благодійних проектів, проведення освітніх заходів щодо обізнаності людей у сфері інклюзії;
- екологічна діяльність – проведення екологічних акцій, поширення інформації про сортування сміття, охорону довкілля;
- робота з державним апаратом – співпраця з органами влади та місцевого самоврядування, відвідування громадських слухань та участь у формуванні молодіжної політики.

Отже, реалізація соціальних проектів – це сукупність практичних дій, спрямованих на розв’язання конкретної соціальної проблеми місцевої громади, а участь молоді в таких проектах сприяє розвитку в ній емоційно-ціннісного ставлення до громадського життя, активності особистості, прагненню до громадянських дій та ефективного спілкування [2].

Можна підвести підсумок, що молодіжна політика є вкрай важливим чинником розбудови громадянського суспільства, а її розвиток необхідний для покращення умов життя молоді, надання їй підтримки у вирішенні проблем та сприяння молодіжним ініціативам. Посередником між державою та молоддю виступають молодіжні громадські організації, завдяки діяльності яких здійснюється робота з молоддю, втілюються її інноваційні ідеї, забезпечується захист її прав та інтересів. Молодіжні громадські організації допомагають творити молодіжну політику, реалізуючи соціальні проекти у різних сферах життєдіяльності суспільства.

Список використаних джерел

1. Гожієнко Ю. Механізми взаємодії регіональних державних органів та молодіжних організацій у сфері надання молоді соціальних послуг [Текст]: Вироблення державної політики. Аналітичні записки. – К. : Видавництво «К.І.С.», 2013. – С. 197 – 205.
2. Пометун О. І. Молодь обирає дію [Текст]: Соціальне проектування – новий підхід до виховання молоді // Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: Практико зорієнтований збірник. – К. : Департамент, 2003. – С. 327 – 333.
3. Статут ВМГО «Фундація регіональних ініціатив» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fri.com.ua/statut-fri/>.

Валерій МАКАШОВ

аспірант кафедри державного

управління та місцевого самоврядування

ДРІДУ НАДУ

ПРОБЛЕМИ НА ШЛЯХУ УЧАСТІ МОЛОДІ В РОЗБУДОВІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ: ПУБЛІЧНО -УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

В Україні державна молодіжна політика визнана пріоритетним напрямом діяльності держави. Забезпечення позитивної динаміки суспільних та економічних перетворень значною мірою визначається станом виховання, освіти, соціалізації покоління. Молодіжна політика має не тільки забезпечити адаптацію до існуючих умов, але й бути спрямованою на динамічні зміни в економічному, політичному, соціальному житті суспільства. Державна молодіжна політика в Україні була заснована Декларацією «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» та Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». Надалі її поступово доповнювали в таких Законах: «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Про освіту», «Про зайнятість населення», «Про фізичну культуру і спорт», «Про туризм». Також слід зазначити, що основні права і обов'язки молоді, як і інших громадян України, були зафіксовані в Конституції України.

Держава в особі органів публічної влади визначає через молодіжну політику можливості, статус, місце і роль підростаючого покоління у суспільстві, що змінюється, а разом з тим – стан людського потенціалу. Сучасна молода людина підготовлена до участі у державотворчих процесах. Молодій людині притаманні специфічні фізіологічні, соціально-психологічні, теоретико-пізнавальні, культурно-освітні та інші властивості, що характеризують її біосоціальне дозрівання, як здійснення самовиразу її внутрішніх сутнісних сил і соціальних якостей.

На сьогодні актуальним є питання – Що необхідно зробити у сфері молодіжної державної політики, аби забезпечити належні умови для реалізації потенційних можливостей підростаючого покоління, гармонізації відносин між суспільством і молоддю? Інтереси молоді дуже різноманітні. Сучасна молодь дуже швидко дорослішає і починає розуміти життя. Молодь XXI сторіччя – це виклик інформаційного віку. Молодь є рушійною силою, вона займається цікавими і захоплюючими справами, має власні або групові інтереси, з'явилося багато організацій, які долучають молодь корисно проводити дозвілля. Це відображає прагнення молоді самовизначитися, проте це не завжди конструктивно та їх діяльність більше шкодить,

ніж допомагає. Молодь націлена на отримання знань – головна теза для розуміння що потрібно молоді, а саме: постійний пошук, інтерес до всього, бачення під новим кутом зору поставлені завдання та життєві ситуації.

Погіршення становища молоді, ускладнення процесів її соціалізації вимагають вдосконалення політики держави щодо молодого покоління. На сучасному етапі соціального розвитку в умовах децентралізації, сприяння повноцінній інтеграції молодого покоління у соціумі – є метою одного із стратегічних напрямів діяльності держави. Дослідження різних напрямків реалізації молодіжної політики в Україні є актуальним напрямком наукових пошуків, що зумовлено демократизацією суспільства, пріоритетністю прав людини для держави, реформуванням соціальної і політичної сфер, процесами глобалізації та європейської інтеграції. Дослідження також може бути обумовлено низкою різних факторів. По-перше, в умовах модернізації та соціально-політичної трансформації суспільства в сучасній Україні виникає об'єктивна необхідність розробки і випробування науково обґрунтованої політики в усіх сферах суспільства, всіх його соціальних утворень. По-друге, наукове обґрунтування державної молодіжної політики потребує свого якісного переосмислення. По-третє, подальше реформування механізмів молодіжної політики неможливо без вивчення, аналізу та її реалізації на місцевому рівні досвіду, виявлення умов взаємодії державних структур та інститутів, покликаних здійснювати молодіжну політику. Особливий інтерес представляє аналіз діяльності органів місцевого самоврядування та молодіжних громадських організаціях в розбудові молодіжної політики сучасної України.

Основними завданнями молодіжної державної політики в Україні є: створення гарантованих соціально-економічних, політичних та інших необхідних стартових умов для соціалізації молоді; реалізація проблем, запитів, інтересів молоді – не за рахунок інших соціальних груп; координація зусиль державних органів, партій, організацій, об'єднань, рухів, соціальних інститутів щодо забезпечення умов для розвитку і самореалізації молоді; соціальний захист груп молоді, неспроможних самостійно розв'язувати власні проблеми або хоча б полегшити своє життя. У виробленні ефективної молодіжної політики важливу роль відіграє з'ясування суті та змісту процесів життєвого самовизначення молодої людини. Ці процеси поділяються на соціальне, політичне, професійне та економічне самовизначення. Реалізація державної молодіжної політики ґрунтується на значній кількості нормативно-правових актів та аналітичних документів. У спеціальних наукових дослідженнях розглядалася проблема соціалізації особистості й окремих соціально-демографічних груп, сутність свідомості їх вчинків, її активність у різних сферах життєдіяльності; проблеми взаємин окремої особистості, молоді і суспільства тощо. Міністерство молоді та спорту України розробило стратегію реформування, яка враховує реальні потреби сучасних молодих людей, найкращі практики

європейських країн, а також провело унікальне соціологічне дослідження «Молодь України 2015». Проаналізувавши ці документи, можемо стверджувати, що в молодіжній політиці України існують певні тенденції, які стримують розвиток молодої людини та реалізацію молодіжних ініціатив. Тому потрібно створювати нові засади молодіжної політики скеровані на підтримку ініціатив молоді різними новими механізмами та інструментами – зокрема підтримка молодіжних громадських організацій. Молодіжна політика робиться не лише в столиці, а й на місцях. Молоді активні лідери, які відіграють вирішальну роль в здійсненні реформ, повинні бути залучені до формування та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні.

На рубежі XX – XXI ст., в Україні було отримано власний досвід підтримки молодих громадян, створено національну модель молодіжної політики, апробовано механізм її формування та реалізації. На сьогодні потрібно модернізувати процес формування та розвитку молодіжної політики в Україні на місцевому рівні, з врахуванням особливостей трансформаційного періоду, осмислення власного та іноземного досвіду. Формування концептуальних і методологічних основ молодіжної політики, практика вирішення молодіжних проблем в нинішніх умовах вимагає вивчення кращих практик різних регіонів на рівні громад, з тим, щоб на основі аналізу прогнозувати ефективне здійснення державної молодіжної політики. В сучасних умовах українська молодь є однією з найуразливіших в економічному та найбезправніших у соціально-правовому відношенні соціальних спільнот. Внаслідок цього в молодіжному середовищі поширюються негативні явища: наркоманія, алкоголізм, проституція, безробіття та інші. Більшість молодих людей стоїть перед життєвим вибором, до якого вона не підготовлена ні психологічно, ні організаційно. Це обумовило активізацію громадських утворень, які пропонують молодій людині інший погляд на життєві обставини та пропонують допомогу. Молодь все більше починає розуміти переваги життя у демократичній державі. Створюються студентські організації, які активно займаються захистом прав студентів, особливо розвинулось у цей час студентське самоврядування у навчальних закладах різного рівня.

Молодіжні громадські організації (далі – МГО) стикаються з низкою проблем у своїй діяльності. Головною організаційною проблемою є: відсутність приміщення, відсутність оргтехніки. МГО не маючи власного приміщення проводять свої збори у кафе, на квартирах друзів. Органи місцевого самоврядування, як розпорядники комунального майна не йдуть на зустріч і не надають приміщення МГО, винятком є сателітні організації. Технічним забезпеченням займаються члени МГО, вхід йде власні комп'ютери, ноутбуки та інші. Виділення коштів з державного бюджету або місцевого на фінансування та підтримку заходів МГО також є проблемою. Громадській організації потрібно докласти зусилля для зацікавлення

органів місцевого самоврядування для виділення матеріальних і фінансових ресурсів. Брак коштів для здійснення статутних цілей громадської організації можна усунути участю в грантових програмах. Так в кожному місті існують програми розвитку молодіжної політики, котрі направлені на підтримку та розвиток МГО, студентського самоврядування навчальних закладів, але програми приймаються без обговорення з молоддю або проводять суто формальне обговорення. Програма розвитку молодіжної політики на містах потребує додаткового вивчення, внесення корективів та виділення чітких цілей та пріоритетів. Безумовно програма є основним інструментом для реалізації участі молоді в розбудові громадянського суспільства. Місцева влада повинна виконувати випереджальну та інноваційну функцію у державотворчих процесах, забезпечити рівні можливості для набуття молоддю соціального досвіду, формування вміння жити в громадянському суспільстві, конкурентоздатність на ринку праці, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, патріотизму, національної і громадської свідомості серед молоді, яка б могла забезпечити безперервність розвитку держави. Такий підхід дасть можливість сформулювати стратегічну ціль української молоді, спрямовану на формування відповідального ставлення молоді до свого майбутнього і майбутнього держави. Це зробить процес залучення молоді до розробки і реалізації державної молодіжної політики ефективним і змінить сучасну роль молоді – брати участь у вирішенні власних соціально-побутових проблем, на необхідну участь у розв'язанні стратегічних проблем розвитку суспільства.

Отже проблем на шляху участі молоді в розбудові громадянського суспільства в Україні вистачає. Забюрократизованість всіх процесів є гальмівною силою, місцева влада повинна створювати систему соціально-економічних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України. Загалом молодіжна політика стикається з проблемами, які не дають можливості не формально, а реально брати участь або здійснювати молодіжну політику на містах. Серед таких проблем: відсутність молодіжних ініціатив, відсутність комфортних умов для діяльності, пасивність. Недовіра молоді до влади, та розчарування у нездатності держави змінити життя на краще. Сьогодні вимагає нових підходів до реалізації державної молодіжної політики на місцях, соціальної підтримки молоді, наукового обґрунтування концепції та підходів для вирішення цих завдань. Молодіжна політика на місцевому рівні має великі передумови для подальшого розвитку, владні органи спільно з молоддю визначають концептуальні підходи до впровадження нової молодіжної політики в умовах Євроінтеграції та децентралізації. Своєрідність процесу формування та реалізації молодіжної політики в на місцях полягає в тому, що і владним інститутам, і інститутам громадянського суспільства необхідно враховувати особливості вітчизняних традицій у роботі з молоддю, які склалися історично, сучасні потреби молодих громадян, суспільства, держави з урахуванням курсу

України на європейську інтеграцію. Розкриття потенціалу громадських організацій, як партнерів органів місцевого самоврядування у молодіжній сфері, запровадження оцінки ефективності зв'язків з громадськістю, що застосовуються державними і громадськими інститутами у реалізації молодіжної політики, розробці рекомендацій щодо пріоритетних напрямів реалізації молодіжної політики на місцевому рівні – це є Європейська практика розбудови громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Соціологія : курс лекцій / В. М. Піча, О. М. Семашко, Н. Й. Черниш та ін. за ред. В. М. Пічі. – К. : Заповіт, 1996. – 221 с.
2. Політологічний енциклопедичний словник / упорядник В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К. : Генеза, 2004. – 367 с.
3. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : Декларація від 15 груд. 1992 р. № 2859-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.
4. Бородін Є. І. Державна молодіжна політика в Україні: процес формування та розвитку (1991 – 2004 рр.) : дис. ... д-ра іст. наук: 07.00.01 / Бородін Євгеній Іванович ; Дніпропетровський національний ун-т. – Д., 2007. – 556 с.
5. Пірен М. І. Молодь і політика в Україні: соціо-психологічний аналіз : навч. посіб. / М. І. Пірен, М. М. Корнівська ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Рута, 2011. – 264 с.
6. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) : дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Перепелиця Микола Петрович ; Державний комітет молодіжної політики, спорту і туризму України, Український ін-т соціальних досліджень. – К., 2001. – 202 с.
7. Довідкові матеріали про становище молоді та хід реалізації державної молодіжної політики в Україні / Український НДІ проблем молоді; ред. О. М. Балакірева [та ін.]. – К. : Столиця, 1997. – 98 с. – (Конгрес української молоді. Молодь України за соціальний прогрес і злагоду в суспільстві).
8. Формування регіональної молодіжної політики. – К. : ГО «Молодіжна Альтернатива», 2012. – 156 с.

Тетяна НЕСВАТ

*аспірант кафедри державного управління та
місцевого самоврядування ДРІДУ НАДУ*

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ РОБОТИ В ЕСТОНІЇ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Розвиток державної молодіжної політики в Україні відбувається під значним впливом процесу євроінтеграції, що знаходить відображення в пріоритетах та змісті програмних документів, зокрема в державній цільовій програмі «Молодь України» на 2016 – 2020 роки [4] та заходах, які реалізуються Міністерством молоді та спорту України, молодіжними громадськими організаціями.

Особливої уваги, у зв'язку із цим, заслуговує питання вивчення досвіду реалізації програм обмінів між молоддю України, Литви та Польщі, які здійснюються в рамках «Угоди між Урядом України та Урядом Литовської Республіки про Раду обмінів молоддю України та Литви» (постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 р. № 1016) [6], «Договору між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про Українсько-Польську Раду обміну молоддю» (постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 р. № 1017) [5], метою, яких є підтримка співробітництва задля розбудови дружнього співробітництва між Україною та країнами-членами ЄС. Крім того, сьогодні значно активізувалася робота щодо запрошення експертів молодіжної політики з ЄС та інших країн світу, реалізації нашими експертами європейських програм у цій сфері. Існуючий досвід такої практики є важливим джерелом для вивчення та врахування в подальшому розвитку молодіжної політики в Україні.

Наприклад, що стосується досвіду співпраці з Естонією. 22 травня 2018 р. Україна підписала Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством молоді та спорту України і Міністерством освіти та досліджень Естонської Республіки про співробітництво у молодіжній сфері, який спрямовано на розвиток прямих контактів і співробітництва між установами та організаціями, які беруть участь в плануванні та реалізації державної політики у молодіжній сфері [3].

Активний розвиток молодіжної політики Естонії розпочато у 1990-х рр. в період, коли було запроваджено навчання молодіжних працівників та створено перший молодіжний центр у м. Нарва. Це сприяло створенню самостійного напрямку молодіжної роботи в системі публічного управління. Центральним органом виконавчої влади у сфері молодіжної політики є Міністерство освіти та досліджень Естонії, діяльність якого у питаннях молоді координує Рада з питань молодіжної політики. Молодіжна робота в Естонії регулюється 29 нормативно-

правовими актами, основним з яких є Закон «Про роботу з молоддю» (від 17 лютого 1999 р.) [2], який визначає обов'язки та права різних органів публічного управління в молодіжній сфері. У законі дано визначення молодіжної роботи, а саме: молодіжна робота – це створення умов для різнобічного розвитку молодих людей, що дозволяє їм з власної волі діяти поза рамками родини, незалежно від рівня освіти і роботи [2]. Таке визначення передбачає багатоаспектність, молодіжної роботи, яка охоплює широкий спектр різних видів діяльності.

На сучасному етапі в Естонії діє «Програма розвитку молодіжної сфери 2014 – 2020», аналог української державної цільової програми «Молодь України» на 2016 – 2020 роки, якій передували «Концепція молодіжної роботи в Естонії» і «Програма розвитку молодіжної роботи в Естонії 2001 – 2004» та перша в країні «Стратегія молодіжної роботи 2006 – 2013».

У 2006 р. Естонія поставила собі за мету сформувати скоординовану діяльність з чіткими цілями в різних сферах життя, що виходить із фактичних потреб молоді та викликів, що стоять перед нею, ця мета дозволила започаткувати інтегровану молодіжну політику, яку описано в «Стратегії молодіжної роботи 2006 – 2013» та запровадження якої було визнано у ЄС [1]. Основну увагу цієї програмі було приділено: розширенню можливостей для розвитку творчих здібностей, ініціативності та спільної діяльності молоді; зменшенню впливу нерівності на можливості розвитку молоді і запобіганню соціального відторгнення; активній участі в діяльності місцевих громад та прийнятті рішень; працевлаштуванню; підвищенню якості молодіжної політики та молодіжної роботи.

Підтримка та розвиток молоді в Естонії є одним із пріоритетних напрямків уряду країни оскільки вдала реалізація молодіжних програм сприятиме позитивній динаміці у сімейній та демографічній політиці, ринку праці та соціального захисту, спорту та інтеграції. Молодіжна політика в Естонії належить до пріоритетів державної політики. Сьогодні спостерігається активізація роботи з підтримки естонської молоді, створено 227 молодіжних центрів, в яких ведеться основна молодіжна робота, а органи місцевого самоврядування є основними організаторами молодіжної роботи. Вся робота з молоддю ведеться відповідно до рекомендацій ЄС, які містяться у численних Резолюціях Ради ЄС.

Отже, досвід Естонії свідчить про тенденцію розширення молодіжної роботи в змісті молодіжної політики. Вивчення кращих практик цієї роботи становить значний інтерес в умовах розвитку вітчизняної мережі молодіжних центрів та діяльності молодіжних працівників в Україні. Адаптація зарубіжного досвіду, співробітництво та обміни з питань організації молодіжної роботи набувають особливої актуальності в контексті децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування в Україні.

Список використаних джерел

1. Youth and Public Policy in Estonia Simon Bart, Liisa Mürsepp, Ilona-Evelyn Rannala, Marti Taru, Maarja Toots, 2013. available at http://www.youthpolicy.org/pdfs/Youth_Public_Policy_Estonia_En.pdf.
2. Закон про роботу з молоддю, підписаний Президентом Республіки Естонії. – Режим доступу : <https://www.riigiteataja.ee/akt/12851236>.
3. Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством молоді та спорту України і Міністерством освіти та досліджень Естонської Республіки про співробітництво у молодіжній сфері від 22 травня 2018 р. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/233_001-18.
4. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України на 2016 – 2020 роки» та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 18 лют. 2016 р. № 148. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-п>.
5. Про затвердження Договору між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про Українсько-Польську Раду обміну молоддю : постанова Кабінету Міністрів України від 9 груд. 2015 р. № 1017. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2015-п>.
6. Про затвердження Угоди між Урядом України та Урядом Литовської Республіки про Раду обмінів молоддю України та Литви : постанова Кабінету Міністрів України від 9 груд. 2015 р. № 1016. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1016-2015-п>.

Анна ОСТРІКОВА

координатор програми «Молодіжний працівник»,

Програма розвитку ООН в Україні

СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

У рамках діяльності Молодіжного партнерства між Європейською Комісією та Радою Європи у 2017 році було реалізовано дослідницький проект з картування освітніх та кар'єрних можливостей для молодіжних працівників. Дослідження проводилось на основі даних, зібраних у 41 країні Європи.

П'ять ключових складових дослідження:

1. Політика та законодавство;

2. Освіта: формальна та неформальна освіта;
3. Якість: професійні стандарти та компетенції;
4. Професійні асоціації та їх роль;
5. Зайнятість: кар'єрне зростання та професіоналізація.

Результати аналізу освітніх можливостей: академічні курси, післядипломна освіта. У країнах Європи в сфері молодіжної політики є широкий спектр академічних курсів та ступенів післядипломної освіти. Деякі з цих курсів відносяться безпосередньо до молодіжної сфери, інші – до пов'язаних сфер, таких як соціальна робота.

Шість країн, що брали участь у дослідженні – *Естонія, Фінляндія, Ірландія, Мальта, Російська Федерація і Великобританія (Англія та Уельс)* – мають академічні курси підвищення кваліфікації щодо роботи з молоддю. Одинадцять країн – *Болгарія, Фламандська громада Бельгії, Франція, Німеччина, Греція, Ісландія, Латвія, Люксембург, Мальта, Нідерланди і Румунія* – пропонують академічні курси в суміжних областях, які пов'язані і забезпечують способи навчання молодіжній роботі.

Так наприклад, у *Великобританії (Англія та Уельс)* 36 університетів і вищих навчальних закладів та установ пропонують 57 бакалаврських та магістерських курсів, які стосуються молодіжної політики. В *Ірландії* три університети і чотири технологічних інститути провадять навчальні курси рівня бакалавр, один університет пропонує магістерську програму та аспірантуру. *Мальта* забезпечує як початковий ступінь, так і магістерську програму, а також навчальний курс від Міністерства молоді, який дає право отримати статус молодіжного працівника. *Естонія* має два академічних університетських курси з фокусом на публічне управління та адміністрування молодіжної сфери. У *Фінляндії* провадиться вісім університетських курсів з громадянської освіти та молодіжної роботи, а також приділяється особлива увага дослідженням.

Розмивання меж між молодіжною роботою та іншими областями роботи з молоддю ускладнює процес ідентифікації формальних та неформальних освітніх курсів. Зокрема, в *Німеччині* існує ряд університетських курсів підвищення кваліфікації з соціальної роботи з акцентом на «молодіжну роботу», «роботу з дітьми/молоддю» та «теорію та практику соціальної роботи з молоддю». Варто зазначити, що курси соціальної педагогіки та соціальної роботи в Німеччині, Австрії, Нідерландах та країнах Північної Європи – це шлях в молодіжну політику та роботу.

Країни регіону Східного Партнерства провадять переважно навчальні програми в сфері неформальної освіти (Україна, Молдова, Вірменія). При цьому варто відзначити, ключову роль в цьому процесі громадських організацій у співпраці з міжнародними організаціями. Разом з тим, академічні освітні та наукові установи також активно долучаються до розробки таких

навчальних програм. Системне університетське навчання для фахівців, які працюють з молоддю здійснюється лише в Білорусі.

Ключові висновки:

- більшість опитаних з 41 країн, мають правову основу та структуру на національному рівні відповідальну за молодіжну політику та її реалізацію;
- 34 країни мають певні форми законодавчої бази та стратегію молодіжної політики на національному та регіональному рівнях;
- у 39 країнах передбачено певний рівень неформальної освіти та навчання для молодіжних працівників;
- курси підвищення кваліфікації в молодіжній сфері впроваджуються в 17 країнах;
- менше половини країн мають формальне академічне навчання та чітко встановлені кар'єрні можливості;
- професійні асоціації молодіжних працівників існують у 15-ти країнах, і більшість забезпечують навчання молодіжних працівників;
- країни, які не мають формального навчання для фахівців, які працюють з молоддю мають обмежені можливості для працевлаштування таких фахівців;
- 13 країн мають статистичні дані щодо кількості молодіжних працівників, зайнятих у державному та громадському секторі;
- 18 країн мають систему оцінки якості освітніх послуг для фахівців молодіжної сфери;
- 22 країни мають затверджені професійні стандарти для молодіжних працівників;
- є очевидними суттєві відмінності між Центральною, Північною, Західною, Південною, Східною Європи у забезпеченні освіти та навчання молодіжній роботі.

Результати дослідження вкотре підтвержують, що доступність надійної та регулярної інформації є обов'язковою, освіта та навчання, а також зайнятість / кар'єрні шляхи для молодіжних працівників мають бути визначені, активно просувані та підтримуватися на всіх рівнях.

Список використаних джерел

1. James O'Donovan, David Cairns, Madalena Sousa and Vesselina Valcheva. Mapping the educational and career paths of youth workers. Report. available at <https://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/10886476/YWEdu+Mapping+Report-DLJR9WJF.pdf/52339377-1556-2f15-f65b-b15df0aa497c>

Анна ПОДП'ЯТНІКОВА

*провідний фахівець кафедри кримінально-правових дисциплін
Університету митної справи та фінансів*

ВПЛИВ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК ТРАНЗИТИВНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Розвиток молоді є ключовим фактором розбудови майбутньої України, її конкурентоспроможності та успішності на світовій арені, а також від її активності, свідомості залежить подальший розвиток країни. Однак саме молодь є однією з найуразливіших категорій населення, що не має заощаджень, власного житла та інших матеріальних благ і тільки розпочинає трудову діяльність. Молодь вважається менш конкурентоздатною за рахунок відсутності досвіду і стажу роботи, але вона більшою мірою здатна сприймати нові ідеї та бути найкращим провідником і рушієм інноваційних перетворень. Тому підтримка державою молоді в усіх сферах життя має важливе значення для забезпечення суспільного прогресу та інновацій у країні. Основні права і обов'язки молоді (як і інших громадян України) зафіксовані у Конституції України. Ґрунтовну правову основу державної молодіжної політики в Україні з 1992 р. було закладено і зосереджено в базових законодавчих актах: декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», Законі України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» та інших нормативно-правових актах, що регулюють державну молодіжну політику [1; 2; 3].

Молодь – вразлива категорія населення щодо сфери зайнятості. Погіршення соціально-економічного стану держави призводить до різкої втрати робочих місць саме молоддю (її показники безробіття у 2 – 3 рази вищі за інші категорії населення).

Молодь – важливий, але не єдиний суб'єкт ринку праці, оскільки тут паралельно діють досвідчені представники інших вікових груп, у конкуренції з якими найскладнішим постає працевлаштування по завершенні навчання. Україні властива відсутність ефективних механізмів, здатних забезпечити перехід від освіти до зайнятості. Низькі стандарти оплати праці часто стають основною причиною відсутності трудової мотивації. Не маючи можливості реалізувати себе на вітчизняному ринку праці, молодь починає шукати такі можливості в інших країнах. Більша частина молоді не має власного житла, що впливає на репродуктивні функції і соціальні установки. Значна кількість українських молодих сімей мешкає разом з батьками одного з членів сім'ї, проте більшою мірою таке мешкання є вимушеним. Державна молодіжна політика вимагає формування і практичної реалізації комплексних заходів, зокрема щодо вирішення всіх аспектів проблем зайнятості, надання рівних можливостей на ринку праці, підвищення рівня оплати праці, сприяння розвитку малого

бізнесу тощо. Необхідною лишається адекватна можливість вирішення сімейних житлових проблем. Незважаючи на законодавчі гарантії сприяння молодіжному житловому будівництву залишаються проблеми недосяжності отримання житла. Для подолання таких негативних проявів першочерговим постає надання малозабезпеченій молоді соціального житла, розробка пільгового кредитування для молодих сімей, забезпечення механізмів надання довгострокових кредитів на будівництво житла, у тому числі на вторинному ринку, виділення земельних ділянок з метою будівництва житла для молоді тощо. Практична реалізація таких комплексних заходів забезпечить прискорення трансформаційних перетворень у контексті розвитку транзитивного простору України дозволить зменшити відтік інтелектуального капіталу за кордон серед молоді і більшою мірою збільшити демографічні показники народжуваності і приросту населення.

Формування культури поведінки молоді та приділення уваги їх вихованню є ключовим фактором розбудови сучасного транзитивного простору України. Науково-технічний прогрес, розвиток комп'ютерних технологій та поява сучасних іграшок призупинив потребу дітей та молоді думати. Розвиток суспільства став деградуючим чинником, оскільки зникла потреба щось робити. Поява новітніх іграшок стала причиною відмови дітей від прогулянок на вулиці, читання книг, а також зменшило потребу в аналізі, необхідності логічно мислити. Діти втратили навички спілкування, натомість з'являються віртуальні друзі. Вирішення цієї проблеми можливо за активної участі батьків та школи. Системним чинником є оточуюче середовище (батьки, дідусь, бабуся) оскільки змалку пробуджують жагу до знань та розвивають бажання дитини пізнавати навколишній світ.

Іншим важливим фактором у процесі розвитку дитини є соціум, що визначає базові моделі поведінки. За участі держави контролюється створення дитячих гуртків, які розвивають дітей за всіма напрямками та саме держава має всі важелі впливу на формування молоді.

Отже, удосконалення державної політики розвитку транзитивного простору потребує створення сприятливих умов для розвитку молоді, як чинника, що забезпечить довгостроковий розвиток України.

Список використаних джерел

1. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : декларація від 15 груд. 1992 р. № 2859-ХІІ (зі змінами). – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.
2. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : закон України від 5 лют. 1993 р. № 2998-ХІІ (зі змінами). – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1085.451.1>.
3. Законодавче забезпечення молодіжної політики в Україні. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/mart2009/21.htm>. – Назва з екрану.

Олег ПОТАПЕНКО

доцент кафедри педагогіки

Криворізького державного педагогічного університету

АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ТА НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Поняття «державна молодіжна політика» визначається як системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом. Вона здійснюється у законодавчій, виконавчій і судовій сферах, ставить за мету створення соціально-економічних, суспільно-політичних, організаційно-правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молодих людей, реалізації їх творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах нашої держави. Українська держава поставила собі за мету створити такі системні умови, які всебічно й широко сприяли б ефективному розв'язанню актуальних проблем молодого покоління [1].

Молодь у будь-якому суспільстві представляє собою найбільш рухливу, динамічно змінювальну й креативну його частину. Тому саме вона швидше пристосовується до об'єктивних змін, які відбуваються в суспільному житті, підтримує реформи й творчо адаптується до нових умов життя.

Головними напрямками державної молодіжної політики України є:

- розвиток і захист інтелектуального потенціалу молоді;
- покращення умов і створення гарантій для здобуття молоддю освіти;
- забезпечення трудової зайнятості молоді, її правового захисту з урахуванням власних інтересів молодих людей і можливостей суспільства;
- створення для молодих людей умов для оволодіння духовними й культурними цінностями українського народу;
- формування в молоді почуття національної гордості, патріотизму, готовності захищати суверенітет нашої держави;
- охорона здоров'я молоді, формування потреби у духовному і фізичному розвитку.

Державна молодіжна політика в Україні щодо освіти, соціально-політичної, економічної галузей, розвитку духовного, культурного, фізичного потенціалу молоді та функціонування молодіжних організацій визначається законодавством України.

Державна молодіжна політика у демократичній, правовій державі передбачає створення певних умов і гарантій для соціального становлення та розвитку молоді, її інтеграції в усі сфери життєдіяльності українського суспільства, реалізації потенціалу молодих людей. Це головні

засади молодіжної політики держави, без яких вона просто не може існувати, бути активною, діючою, а також мати перспективи для подальшого розвитку. Державна молодіжна політика є своєрідним механізмом, завдяки якому держава, політичні партії, громадські об'єднання, організації, соціальні інститути вступають у взаємодію з молоддю, сприяють реалізації інтересів, запитів і потреб молодих людей [2].

Фундаментальні основи правового регулювання державної молодіжної політики, на яких базуються Закони України, Укази Президента, Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів, інші нормативно-правові акти закладено у Конституцію України. З урахуванням нормативно-правової бази державної молодіжної політики, а також діяльності органів державної влади основними завданнями молодіжної політики виступають: гарантування правової захищеності молоді; забезпечення соціального захисту молодого покоління; підвищення соціальної та політичної активності молоді; надання пріоритету громадським ініціативам у формуванні та реалізації молодіжної політики [2].

Можна відзначити такі фундаментальні принципи державної молодіжної політики, які визначені та закріплені у чинному законодавстві:

- необхідність участі молоді у виробленні молодіжної політики, важливість її залучення до реалізації державної молодіжної політики;
- забезпечення представництва молодих громадян у владних структурах, політичних партіях та організаціях;
- соціальні гарантії для молодих людей з боку держави, а саме – соціальні послуги, право на освіту, зайнятість, самореалізацію в усіх сферах діяльності.

Нормативно-правова база формування та реалізації державної молодіжної політики складається з Конституції України, Законів України, Указів Президента України, Постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів, судових рішень, міжнародних правових документів.

Особливу увагу привертає Указ Президента України «Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року», який передбачає створення умов для залучення молоді до суспільно-політичного, соціально-економічного та культурно-духовного життя нашої держави з метою прискорення інтеграції до світового співтовариства. У документі констатується наявність законодавчої бази, центральних і місцевих органів влади, що забезпечує формування і реалізацію державної молодіжної політики. Проте залишаються проблеми із забезпеченням зайнятості, доступної освіти, погіршення стану здоров'я, а також недостатнього володіння іноземними мовами [3].

Така увага з боку держави до розробки молодіжної політики демонструє великі надії, які суспільство покладає на молодих людей у перспективах свого розвитку, подальшої інтеграції до світової спільноти.

Список використаних джерел

1. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. – Київ : Наук. думка, 1993. – 325 с.
2. Головатий М. Ф. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного стану // Політичний менеджмент. – Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=8&n=23&c=258>.
3. Рапаєва М. В. Державна молодіжна політика в Україні: законодавчі гарантії і практична реалізація. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/jnn_2015_4_19.pdf.

Тетяна ТАРАСЕНКО

к. держ. упр., доцент,

доцент кафедри державного управління

та місцевого самоврядування ДРІДУ НАДУ

ВРАХУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Створення сприятливого життєвого середовища та умов для реалізації прав і свобод людини значною мірою зумовлено рівнем регіонального розвитку. Зростаючі суспільні вимоги до результатів діяльності органів публічної влади знаходять яскраве відображення на регіональному рівні управління. Особливе місце в регіональному розвитку займає молодь, що вимагає належного врахування її потенціалу та ролі в місцевому і регіональному житті.

Особливо актуальною є потреба перегляду підходів до розробки стратегій регіонального розвитку. Одним із пріоритетних завдань при розробці такого документу є належне відображення потенціалу молоді. Це повною мірою відповідає міжнародній практиці підготовки й реалізації таких документів, а також міжнародним стандартам місцевої, регіональної демократії. До переліку документів, які це підтверджують можна віднести Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах місцевого органу влади, переглянута Європейську хартію про участь молоді в місцевому та регіональному житті, Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи Rec (2001) 19 Про участь громадян у місцевому публічному житті [1 – 3].

Найбільш проблемними питаннями Дніпропетровської області, які негативно позначаються на становищі молоді, є: нерівномірність розвитку території області та відтік молоді з периферійних регіонів; прогнозоване подальше зменшення частки молоді працездатного віку (від 16 до 30 років) та дефіцит молодих працівників; вплив молоді з регіону через низький рівень привабливості робочих місць; нерозвиненість інфраструктури сільських територій [4, с. 16 – 18, 43]. У вимірі проблем розвитку людського потенціалу молоді зіштовхується з такими складнощами як: невідповідність очікувань молоді обставинам, що виникають; відсутність мотивації та умов для залучення молодих спеціалістів у сільські освітні, культурні, медичні заклади; недостатня кількість соціальних програм для молоді, у тому числі із забезпечення соціальним житлом [4, с. 72].

На подолання перелічених проблем і складностей в Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року передбачено комплекс заходів щодо покращення умов соціального розвитку молоді. В Стратегії йдеться про необхідність: створення умов для закріплення молоді у периферійних районах; створення умов для забезпечення житлом молодих спеціалістів у сільських громадах; реалізації програми підтримки молодих фахівців у селах і селищах; створення інноваційних наукових лабораторій для молоді; проведення конкурсів з підтримки молоді, заінтересованої у переселенні в сільську місцевість; поліпшення соціальної інфраструктури села та підтримки проектів із запровадження системи стимулювання молодих лікарів; формуванні екологічної культури дітей та молоді; створення умов для інтеграції системи ВНЗ у європейський освітній простір; підтримка програм міжнародних обмінів студентами, аспірантами, викладачами; промоції Дніпропетровської області як освітнього, наукового та культурного центру; підтримки талановитих студентів та молодих науковців; підтримки міжнародних навчальних та культурологічних програм і проектів; організації єдиного інформаційного простору для науково-дослідних установ та ВНЗ; поліпшення профорієнтаційної роботи з молоддю; підвищення соціальної активності та готовності молоді; проведення просвітницьких кампаній і культурологічних заходів для молоді з питань реагування на виклики сучасності; стимулювання розвитку учнівського і студентського самоврядування; запровадження заходів з розвитку лідерських та комунікативних навичок молоді; запровадження програм забезпечення молодих сімей доступним житлом; військово-патріотичне виховання молоді за допомогою дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») [4, с. 47, 49, 57, 58, 62, 73, 74, 75, 76].

Перелічені напрями діяльності залишаються актуальними сьогодні. Більше того, в умовах зміцнення організаційної і фінансової самостійності органів місцевого самоврядування на базовому рівні, запровадження різних форм участі жителів у вирішенні питань місцевого значення актуалізується потреба належного врахування потенціалу молоді для стабільного

розвитку громад. Врахування реального становища молоді, її потреб і інтересів має знайти належне відображення в новій Стратегії розвитку Дніпропетровської області.

Виходячи з позиції, що пріоритетним вектором забезпечення конкурентоспроможності регіону є освіта, особлива увага в новій Стратегії має бути приділена саме освіті та напряму «освіта і молодь». На наш погляд, до цього напряму доцільно віднести наступне:

- забезпечення активної участі закладів вищої освіти, дослідницьких інститутів регіону в економічному зростанні регіону;
- адаптація освіти до потреб підприємців в регіоні;
- розвиток молодіжного, студентського підприємництва;
- наявність значної кількості закладів вищої освіти є потужним ресурсом регіону, який має бути належним чином використано для розвитку регіону, зокрема шляхом залучення на навчання молоді з інших регіонів;
- створення кращих умов для студентського життя (проживання в гуртожитках, дозвілля, спорт, робота, здоров'я, проїзд);
- пріоритетна підтримка молодих дослідників, сприяння їх ініціативам;
- розвиток талантів, запровадження нових спеціальностей, зокрема в галузі інформаційно-комунікаційних технологій.

Враховуючи проблеми молодіжного середовища регіону, а також міжнародні стандарти сприяння молоді та кращі практики сприяння її участі в розвитку територій можна окреслити наступні важливі питання, які мають знайти відображення в новій Стратегії розвитку Дніпропетровської області:

- вивчення молоді регіону, її становища, потреб та інтересів;
- популяризація молодіжних організацій, волонтерського молодіжного руху в регіоні та забезпечення більшого орієнтування регіональної молодіжної політики на зростання ролі в ній молодіжних організацій;
- розвиток роботи з підготовки в регіоні молодіжних працівників;
- пріоритетна підтримка молодіжних проектів соціальної економіки, екологічних проектів;
- підтримка проектів молоді з сільської місцевості.
- розвиток молодіжної інфраструктури в сільській місцевості (молодіжні центри, спорт, освіта, інформаційно-комунікаційні технології тощо);
- підтримка молодіжних проектів, спрямованих на вивчення іноземних мов;
- організація обмінів молоддю України та країн ЄС, обміни молоді між різними регіонами України, популяризація культурних, історичних місць Дніпропетровського регіону серед молоді.

Список використаних джерел

1. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах місцевого органу влади : Документ № 994_946, від 16 листоп. 2009 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_946.
2. Переглянута Європейська хартія про участь молоді в місцевому та регіональному житті Хартія, без статусу конвенції ухвалена Конгресом місцевих і регіональних органів влади Європи (10-е засідання - 21 травня 2003 – Додаток до Рекомендації 128). – Режим доступу : <https://rm.coe.int/168071b58f>.
3. Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи Rec (2001) 19 Про участь громадян у місцевому публічному житті від 6 грудня 2001 р. : ухвалено Комітетом міністрів на 776-му засіданні заступників міністрів від 6 груд. 2001 р. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_739.
4. Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року : додаток до рішення обласної ради від 26 верес. 2014 р. № 561-27/VI [Електронний ресурс], 96 с. – Режим доступу : <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/rozvitku-dnipropetrovskoi-oblasti-na-period-do-2020-roku.pdf>.

Андрій ФУРСЕНКО

*аспірант кафедри управління персоналом
та економіки праці ІПК ДСЗУ*

СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ – АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Питаннями у сфері створення умов працевлаштування молоді займалися такі вітчизняні вчені, як В. Адамчук, Д. Акімов, Л. Білик, Д. Богиня, А. Вольська, Б. Генкін, О. Грішнова, М. Долішній, Л. Колишня, Г. Левчук, О. Пазюк, Л. Польовий, О. Пономарьова, Т. Соколова, І. Чистяков, В. Юрчишин та інші. На сьогоднішній день проблематика питань сприяння працевлаштуванню молоді не втратила своєї актуальності. Тому вирішення даної проблеми посідає одне з основних місць серед завдань державної молодіжної політики у цільовій соціальній програмі «Молодь України» (далі – Програма), яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 148 [1]. Виконавцями заходів Програми, що опікуються питаннями працевлаштування, є: Мінмолодьспорт, обласні та Київська міська держадміністрації. Аналіз передбачуваних значень участі молоді у заходах Програми «Молодь України» говорить про тенденцію підвищення показників (Таблиця 1, Таблиця 2).

**Прогнозний обсяг участі осіб у створенні умов працевлаштування молоді
за Програмою «Молодь України» за 2016 – 2020 роки**

(Розробка автора на основі приведених даних [1, с. 20 – 26])

Найменування завдання	Головний розпорядник бюджетних коштів (розпорядник бюджетних коштів нижчого рівня)	Кількість залученої молоді, осіб	у тому числі за роками				
			2016	2017	2018	2019	2020
1. Формування усвідомлених мотивів молоді діяльності, що забезпечить задоволення її матеріальних і духовних потреб							
Разом		299 427	50 880	55 754	60 708	64 555	67 530
	Мінмолодьспортом	5 600	200	1 200	1 300	1 400	1 500
	облдержадміністрації:	293 827	50 680	54 554	59 408	63 155	66 030
2. Сприяння розвитку молодіжного підприємництва, самозайнятості та ефективного просування молодих людей у підприємницькому середовищі, у тому числі проведення Всеукраїнського конкурсу бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді							
Разом		129 048	19 745	23 859	27 052	28 147	30 245
	Мінмолодьспортом	10 200	500	2 500	2 800	2 100	2 300
	облдержадміністрації	118 848	19 245	21 359	24 252	26 047	27 945
3. Залучення молоді до волонтерської діяльності							
Разом		113 498	16 200	19 161	21 408	25 344	31 385
	Мінмолодьспорт	400		100	100	100	100
	облдержадміністрації	113 098	16 200	19 061	21 308	25 244	31 285
4. Формування та реалізація механізму підвищення рівня зайнятості молоді шляхом сприяння й працевлаштуванню, стажуванню на робочих місцях та залученню до суспільно значущої діяльності як способу забезпечення вторинної зайнятості							
Разом		181 241	28 280	34 316	36 673	39 701	42 271
	Мінмолодьспортом	18 900	1 000	4 100	4300	4 600	4 900
	облдержадміністрації	162 341	27 280	30 216	32373	35 101	37 371
5. Спрямування професійних інтересів молоді за формулою: «інформування – навчання – тестування – залучення» через портал «Моя кар'єра»							
Разом		2 940		735	735	735	735
	Мінмолодьспортом	2 940		735	735	735	735
	облдержадміністрації		209	212,38	240,96	250,56	291,42
РАЗОМ ЗА ЗАВДАННЯМ:		43 983,73	6 101,08	8308,54	9 099,98	9 785,06	10 689,07
	Мінмолодьспорт	6 443,2	223,2	1180	1480	1630	1 930
	облдержадміністрації	34 600,53	5 877,88	6 393,54	6 884,98	7 420,06	8 024,07

**Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для створення умов працевлаштування молоді за
Програмою «Молодь України» за 2016 – 2020 роки, тис. гривень
(Розробка автора на основі приведених даних [1, с. 20 – 26])**

Найменування завдання	Головний розпорядник бюджетних коштів (розпорядник бюджетних коштів нижчого рівня)	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	у тому числі за роками				
			2016	2017	2018	2019	2020
1. Формування усвідомлених мотивів молоді діяльності, що забезпечить задоволення її матеріальних і духовних потреб							
Разом		8 487,67	1121,41	1532,04	1 754,45	1922,56	2157,21
	Мінмолодьспортом	2 053,20	73,2	370	470	520	620
	облдержадміністрації:	6 434,47	1 048,21	1 162,04	1 284,45	1 402,56	1 537,21
2. Сприяння розвитку молодіжного підприємництва, самозайнятості та ефективного просування молодих людей у підприємницькому середовищі, у тому числі проведення Всеукраїнського конкурсу бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді							
Разом		9 550,52	1326,03	1686,53	1 938,32	2 156,80	2442,84
	Мінмолодьспорт	1 590	50	260	360	410	510
	облдержадміністрації	7 960,52	1 276,03	1 426,53	1 578,32	1 746,80	1 932,84
3. Залучення молоді до волонтерської діяльності							
Разом		7 383,92	1 134,43	1 362,96	1 486,21	1617,67	1 782,65
	Мінмолодьспорт	400		100	100	100	100
	облдержадміністрації	6 983,92	1 134,43	1 262,96	1 386,21	1 517,67	1 682,65
4. Формування та реалізація механізму підвищення рівня зайнятості молоді шляхом сприяння й працевлаштуванню, стажуванню на робочих місцях та залученню до суспільно значущої діяльності як способу забезпечення вторинної зайнятості							
Разом		15 621,62	2 519,21	2 992,01	3 186	3 353,03	3 571,37
	Мінмолодьспорт	2 400	100	450	550	600	700
	облдержадміністрації	13 221,62	2 419,21	2 542,01	2 636	2 753,03	2 871,37
5. Спрямування професійних інтересів молоді за формулою: «інформування – навчання – тестування – залучення» через портал «Моя кар'єра»							
Разом		2 940		735	735	735	735
	Мінмолодьспорт	2 940		735	735	735	735
	облдержадміністрації		209	212,38	240,96	250,56	291,42
РАЗОМ ЗА ЗАВДАННЯМ:		43 983,73	6 101,08	8308,54	9 099,98	9 785,06	10 689,07
	Мінмолодьспорт	6 443,2	223,2	1180	1480	1630	1 930
	облдержадміністрації	34 600,53	5 877,88	6 393,54	6 884,98	7 420,06	8 024,07

Обсяг фінансування щодо створення умов для працевлаштування молоді орієнтовно становить 44 млн. грн. [1, с. 26]. Витрати на одну молоду особу за період 2016 – 2020 роки приблизно дорівнюють 20 грн., тому логічно можна поставити питання щодо ефективності сприяння зайнятості молоді до працевлаштування.

Проведений аналіз говорить про відсутність серед головних розпорядників бюджетних коштів Програми Міністерства соціальної політики. Як приклад можна зазначити, що служба зайнятості є активним учасником надання послуг соціальної політики для незайнятої (безробітні) і для зайнятої молоді (випускники 9 – 11 класів, студенти та ін.). Позитивним досвідом роботи служби зайнятості є спрямування професійних інтересів молоді через залучення її до Платформи профорієнтації та розвитку кар'єри – <http://myprofession.com.ua>. Перехід роботи служби зайнятості до інтерактивних форм надання послуг клієнтам може впроваджуватись до діяльності інших державних установ.

Питання сприяння створенню умов для працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді) потребує подальших наукових розвідок. Аналіз у розрізі областей, у площині обласних програм дасть змогу зрозуміти карту заходів Програми «Молодь України» та механізми ефективного досягнення мети заходів Програми.

Список використаних джерел

1. Про затвердження державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016 – 2020 роки та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 18 лют. 2016 р. № 148. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua/document/248881122/P0148.doc.

Сергій ШИРОКОВ

*аспірант кафедри державного управління
та місцевого самоврядування ДРІДУ НАДУ*

ЗВОРОТНІ ЗВ'ЯЗКИ У РОБОТІ З МОЛОДДЮ

Державну молодіжну політику законодавчо визнано в Україні пріоритетним і специфічним напрямом діяльності держави. Вона здійснюється, з одного боку, в інтересах молодої людини, суспільства, держави, а, з іншого, з урахуванням можливостей України, її економічного, соціального, історичного, культурного розвитку і світового досвіду державної підтримки молоді [1]. Кількість уваги, яка приділяється роботі з молоддю, та статус цього процесу у вигляді окремої державної політики свідчать про розуміння її важливості для

забезпечення успішного розвитку держави. До основних проблем, які необхідно розв'язати на сучасному етапі, належать питання щодо подолання розриву між задекларованими підходами у сфері державної молодіжної політики та фактичним станом її реалізації [1]. Тому пошук нових підходів та нових механізмів їх реалізації, які б допомогли вирішити означені проблемні питання, завжди буде на часі.

Головним завданням державної молодіжної політики в Україні визначено:

- вивчення становища молоді, створення необхідних умов для зміцнення правових та матеріальних гарантій щодо здійснення прав і свобод молодих громадян, діяльності молодіжних організацій для повноцінного соціального становлення та розвитку молоді;
- допомога молодим людям у реалізації й самореалізації їх творчих можливостей та ініціатив, широке залучення юнаків та дівчат до активної участі у національно-культурному відродженні українського народу, формуванні його свідомості, розвитку традицій та національно-етнічних особливостей;
- залучення молоді до активної участі в економічному розвитку України;
- надання державою кожній молодій людині соціальних послуг по навчанню, вихованню, духовному і фізичному розвитку, професійній підготовці;
- координація зусиль всіх організацій та соціальних інститутів, що працюють з молоддю [1].

Головними принципами державної молодіжної політики в Україні названо:

- повагу до поглядів молоді та її переконань;
- надання права і залучення молоді до безпосередньої участі і формуванні й реалізації політики та програм, що стосуються суспільства взагалі і молоді зокрема;
- правовий та соціальний захист молодих громадян, перш за все осіб, які не досягли 18 років, з метою створення необхідних стартових можливостей для їх повноцінного становлення та розвитку;
- сприяння ініціативі та активності молоді в усіх сферах життєдіяльності суспільства [1].

Головними напрямками державної молодіжної політики в Україні визначено:

- розвиток і захист інтелектуального потенціалу молоді, поліпшення умов і створення гарантій для здобуття молоддю освіти, спеціальної професійної підготовки та перепідготовки;
- забезпечення зайнятості молоді, її правового захисту урахуванням економічних інтересів, професійних і соціальних можливостей суспільства;
- створення умов для оволодіння духовними і культурними цінностями українського народу та для безпосередньої участі молодих людей у їх відродженні і розвитку, в охороні та відтворенні навколишнього природного середовища;

– формування у молоді почуття національної гордості, патріотизму, готовності захищати суверенітет України;

– охорону здоров'я молоді, формування у неї потреби в духовному і фізичному розвитку, вжиття інших заходів, які б забезпечували здоровий генофонд народу України.

Так, одним з напрямків державної молодіжної політики в Україні визначено формування у молоді почуття національної гордості, патріотизму, готовності захищати суверенітет України. Ключовим діючим програмним документом у сфері національно-патріотичного виховання є Указ Президента України від 13 жовтня 2015 року «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки» [2]. Цим указом затверджена відповідна Стратегія, зазначені її мета, основні напрямки її досягнення, індикатори ефективності її реалізації та надано доручення Кабінету Міністрів України розробити план дій [3] щодо її реалізації.

Аналіз заходів, які передбачає план дій [3], доводить, що вони націлені на формування відповідних особистих якостей у об'єктів виховання, тобто на формування прямих зв'язків між носієм патріотичної свідомості та об'єктом патріотичних почуттів. Поза увагою лишилась відповідь на питання в уяві об'єкта виховного процесу: «Навіщо мені патріотична свідомість?»

Сучасний світ характеризується пануванням «раціо» та існуванням тенденції невілювання духовного. До її виправлення, на думку автора, її потрібно використовувати. Так, у виховній роботі з молоддю по формуванню патріотичної свідомості, особливо з віковою категорією до 18 років, необхідно посилити роз'яснювальну роботу по зв'язуванню в уяві об'єкта виховання практичної користі для його самого від вчинення ним патріотичних вчинків, тобто по формуванню стійких зворотних зв'язків між носієм патріотичної свідомості та об'єктом патріотичних почуттів.

Список використаних джерел

1. Бородін Є. І. Загальні засади державної молодіжної політики в Україні / Є. І. Бородін. – Дніпропетровськ : Журфонд, 2013. – 136 с.

2. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки : указ Президента України від 13 жовт. 2015 р. № 580/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/580/2015>.

3. Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовт. 2017 р. № 743-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/743-2017-p>.

ЗМІСТ

БОРОДІН Євгеній Інструменти залучення молоді на публічну службу в Україні	3
ПЄША Ірина Участь молоді у прийнятті рішень	9
БІЛА Дар'я Молодіжний форум як інструмент молодіжної політики на міському рівні	16
БОРИСОВА Юлія Особливості становлення молодіжної роботи в Італії	18
БОРИСОВА Юлія, НОВІКОВ Денис, БІДА Поліна Соціальна робота та молодіжна робота в Італії: про співвідношення понять	20
ГІРЕНКО Лілія Готовність суспільства до оновлення кадрового складу органів місцевого самоврядування та зміна соціальної ролі молоді	22
КОНЮХ Ярослав Передумови участі молоді у формуванні державної політики	25
КОРНІЄВСЬКИЙ Сергій Врахування поколіннєвих відмінностей у роботі з молоддю в контексті навчання та працевлаштування	27
ЛОНДАР Дар'я Реалізація молодіжної політики в сфері діяльності молодіжних громадських організацій	30
МАКАШОВ Валерій Проблеми на шляху участі молоді в розбудові громадянського суспільства в Україні: публічно-управлінський аспект молодіжної політики на місцевому рівні	33
НЕСВАТ Тетяна Досвід впровадження та реалізації молодіжної роботи в Естонії: можливості для України	38
ОСТРІКОВА Анна Системи підготовки та перепідготовки фахівців з молодіжної політики в країнах Європи	40
ПОДП'ЯТНІКОВА Анна Вплив молодіжної політики на розвиток транзитивного простору України	43
ПОТАПЕНКО Олег Актуальні завдання та напрями державної молодіжної політики України	45
ТАРАСЕНКО Тетяна Врахування молодіжного потенціалу в стратегії розвитку Дніпропетровської області	47
ФУРСЕНКО Андрій Створення умов для працевлаштування молоді – актуальні питання державної політики в Україні	50
ШИРОКОВ Сергій Зворотні зв'язки у роботі з молоддю	53

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА ТА МОЛОДІЖНА РОБОТА

*Матеріали III міжрегіональної науково-практичної конференції
14 грудня 2018 р. м. Дніпро*

За загальною редакцією Є. І. Бородіна

Комп'ютерна верстка – О. В. Каїнова

*Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентіві України*

*Дніпропетровська обласна державна адміністрація
Управління молоді і спорту*

За зміст та мовностилістичне редагування відповідальність несуть автори

Україна, 490044, м. Дніпро, вул. Гоголя, 29